

Joukkueenjohtajan Opas

Johdanto

Suomen Lentopalloliitto ja Varsinais-Suomen Pesis aloittivat uudenlaisen yhteistyöhankkeen, jonka avulla lähdetään kasvattamaan lasten liikunnan kokonaismäärää ja monipuolistamaan harjoittelua lentopallo- ja pesäpalloseuroissa, sekä jalkauttamaan lajia paikkakunnille, jossa niitä ei vielä ole tarjolla. Hanke kantaa nimeä Yhteiset Pallot.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tukemassa Yhteiset Pallot -hankkeessa lajien harrastamisen lisäksi opimme toisiltamme ja jaamme osaamista. Juuri siitä tämäkin opas on esimerkkinä. Kumpikin laji on saanut nyt ensi kertaa käyttöönsä joukkueenjohtajan käsikirjan.

Suomalaisten lento- ja pesäpalloseurojen runsaaseen joukkoon mahtuu paljon erilaisia ja erikokoisia seuroja. Tämän käsikirjan tarkoituksena on ottaa huomioon mahdollisimman hyvin erilaiset toimijatahot. Käsikirja pyrkii antamaan vastauksia joukkueenjohtajien toimintaa koskeviin kysymyksiin ja esittämään ideoita erilaisista lähtökohdista toimiville pesis- ja lentopalloseuroille.

Tekijät ovat hyvin kiitollisia henkilöille, jotka ovat antaneet käsikirjaan tarvittavaa materiaalia ja palautetta. Eriyiset kiitokset henkilöille ja yhteisöille, joiden materiaali on ollut suurena apuna.

Vuonna 2019 tapahtui joitakin uudistuksia, joiden vuoksi materiaali on päivitetty. Tällaisia asioita olivat mm. tuloverouudistus (talous) ja lisenssimuutokset. Siksi luet nyt päivitettyä versiota.

Alkuperäinen versio 2012 (Hanna Kanasuo ja Mika Mikola)

Päivitetty versio 2019

Ellivuorella 8.marraskuuta 2019

Mika Mikola

1. SEURATOIMINTA ON KAIKEN SYDÄN

SEURATOIMINNAN PERIAATTEET, TAVOITTEET JA SÄÄNNÖT

Seurat toimivat perinteisesti viralliselta muodoltaan yhdistyspohjaisina. Yhdistyksellä tarkoitetaan vähintään kolmen yli 15-vuotiaan henkilön järjestäytyntä yhteenliittymää jonkin tarkoituksen toteuttamiseksi. Yhdistys perustetaan rekisteröimällä se ja laatimalla sille säännöt. Rekisteröityminen ohjaa seuran toimintaa lainopillisesta näkökulmasta. Yhdistyksen säännöistä selviää mm. miksi se on perustettu, kuinka se toteuttaa toimintaansa, miten se on organisoitu ja kuinka erilaisissa hallinnollisissa tilanteissa toimitaan.

Seuran sääntöjen lisäksi seurassa luodaan omat toiminnalliset periaatteet. Seuran toiminnan tukijalkoina ovat sen yhteiset arvot, missio, visio, strategia ja pelisäännöt. Vaikka joku viittaa kintaalla moista sananhelinää ja vaihtaa puheenaihetta oikeaan pallon lyömiseen, tulee muistaa, että jokaisella menestyvällä seuralla ja yrityksellä on kuitenkin se jokin, mihin toiminta perustuu. Jos em. termit ovat sekaisin, tässä lyhyt kertaus niistä.

Arvot ovat seuran toimintaa ohjaavat yhteisesti sovitut periaatteet, joille ominaista on pysyvyys, voimakkuus ja riippumattomuus ajasta ja paikasta.

Missio ilmoittaa seuran toiminnan tarkoituksen ja perustehtävän.

Visio on seuran tahdon ilmaisu, mielikuva tulevaisuuden tuloksesta sellaisena kuin sen halutaan tapahtuvan.

Strategia on seuran selviytymisen tai menestymisen toimintamalli, joka kertoo suunnitelman toimista vision saavuttamiseksi.

Nämä toiminnan tukijalat ovat punainen lanka, joka auttaa määrittelemään tarkemmin niitä toimintoja ja tapoja, joilla seura päämääriään lähtee tavoittelemaan. Periaatteet tehdään jäsenistön ja joukkueiden käytettäväksi. Ne on hyvä julkaista kirjallisena ja seuran nettisivulla, jolloin niitä on helppo jakaa ja niihin on helppo palata.

Toimintaperiaatteet toimivat myös apuvälineinä, kun seuroissa uutena aloittavat joukkueet kaipaavat toimintansa käynnistämiseksi ja tueksi periaatteita ja toimintamalleja. Kirjallisilla toimintaperiaatteilla joukkueiden uudet toimihenkilöt ja lasten vanhemmat löytävät helpommin seuran toimintatavan ja toimintakulttuurin. Toimintaperiaatteita tulee päivittää esimerkiksi kausittain sitä mukaa, kun haasteet muuttuvat. Joukkueiden laatiessa omia toimintatapojaan tulee niiden pohjautua seuran yhteisiin periaatteisiin.

Kirjallisissa toimintaperiaatteissa voisi käsitellä esimerkiksi seuraavia asioita:

- perustelut siitä, miksi periaatteet on luotu
- seuran perusarvot ja tehtävät
- toiminnan tavoitteet
- seuran hallinnon ja urheilutoiminnan organisointi
- talouden organisointi seurassa ja joukkueissa (talousohjesääntö)
- seuran logon, asujen, varusteiden ym. käyttö
- toimihenkilöiden tehtävät
- hyvään ilmapiiriin kannustaminen
- toiminnalliset linjaukset eri ikäluokilla
- mahdollisten ongelmatilanteiden ratkaisumenettelyt

Moni seura onkin laatinut oman seura-aapisen, jossa em. asiat ovat julkisesti näkyvissä ja tiedossa. Toimintaperiaatteiden avulla voidaan seuran arvomaailmaa ja toimintamalleja tuoda tutuiksi myös sidosryhmille ja yhteistyökumppaneille.

Yksittäiselle joukkueelle voi joskus tulla eteen tilanne, jossa olisi edullisempaa toimia omaa napaa tuijottaen seuran periaatteita ja ohjeita vastaan. Lyhyellä aikavälillä se saattaisi hyödyttää yksittäistä joukkuetta. Tämä katsontakanta kuitenkin osoittautuu ennemmin tai myöhemmin kestävämmäksi, kun tarkastellaan yksittäistä joukkuetta osana seuraa ja monen joukkueen yhteistä kokonaisuutta. Joukkue ei siis ole seura seurassa.

Esimerkki: Joukkue voi jonkun sen jäsenen henkilökohtaisen kontaktin kautta saada hankintoja halvemmalla kuin seuran yhteistyökumppanin kautta. Seuran ja yrityksen yhteistyön edellytyksenä saattaa kuitenkin olla seuran kaikkien hankintojen keskittäminen yhteen paikkaan. Jos yksi joukkue lipsuu rintamasta omaan etuunsa vedoten, saattaa yhteistyö purkautua sen yrityksen kanssa, johon ostoksia keskitetään ja näin muut joukkueet saattavat kärsiä ja joutua tekemään hankintansa entistä kalliimmalla hinnalla. Usein seura saa keskitetyssä sopimuksessa neuvoteltua tuntuvia alennuksia ja taloudellista tukea toimintansa toteuttamiseen. Tästä hyötyvät myös joukkueet sekä suoraan että välillisesti.

Jos jokainen joukkue toimisi vain ainoastaan omasta näkökulmasta, taustalla olevan seuran merkitys katoaisi. Tällaisia tilanteita (ristiriitoja) kohdatessa voi kysyä itseltään, miksi meidän joukkueen on hyvä kuulua seuraan. Mitä hyötyä joukkueelle on seurasta? Miksi tarvitsemme yhteisiä pelisääntöjä joukkueiden ja seuran kesken? Näitä asioita olisi hyvä pohtia yhdessä silloin tällöin ja ainakin aina kauden alussa.

**JOHDA JOUKKUETTA SEURAN YHTEISESTI SOVITTUJEN TOIMINTAPERIAATTEIDEN MUKAISESTI.
SE LUO PERUSTAN JOUKKUEEN MENESTYKSEKÄÄLLE TOIMINNALLE PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ!**

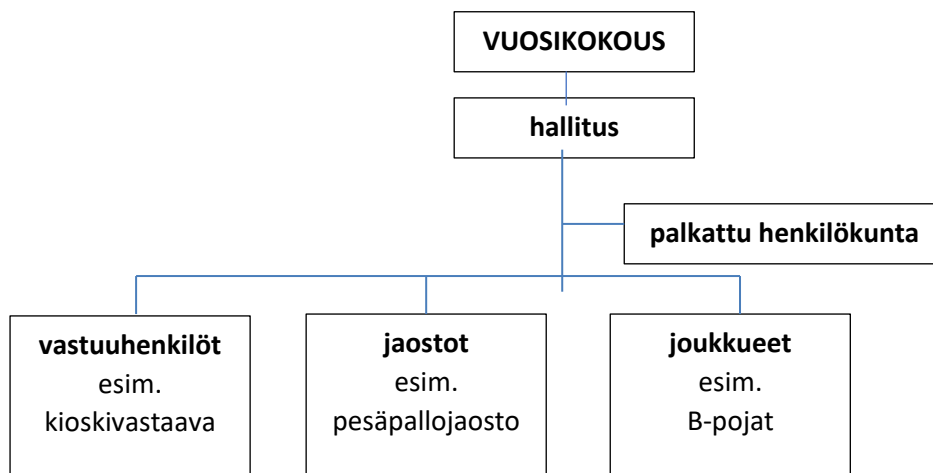
SEURAN ORGANISAATIO

Vuosikokous on yhdistyksen ylin päättävä elin. Varsinaiseen kokoukseen voivat osallistua yhdistykseen kuuluvat jäsenet. Se valitsee hallituksen ja voi suunnata päätöksillään seuran yleisiä linjauksia, joilla toimintaa ohjataan. Vuosikokouksessa käsitellään mm. toimintakertomus ja tilinpäätös sekä vahvistetaan tulevan kauden toimintasuunnitelma ja talousarvio. Varsinainen kokous voidaan kutsua koolle sille säädetyllä tavalla useampiakin kertoja vuodessa.

Laillisesti hallituksella on yhdistyksen hallitsemis- ja valvontatehtävä sekä vastuu toiminnasta. Hallitus on seuran toimeenpaneva ja päättävä elin. Sen toimintaa ohjaavat laki ja yhdistyksen omat säännöt. Hallitukselle tai sen jäsenelle voidaan antaa erityisiä tehtäviä kuten tehtävä valita seuralle palkattava työntekijä. Päätökset hallitus tekee yhdessä ja kantaa niistä myös yhteisen vastuun. Viime kädessä hallitus kantaa vastuun myös joukkueiden tekemisistä, elleivät ne ole nimenomaan toimineet vastoin laadittuja sääntöjä.

Seuraavassa on esimerkkilista hallituksen tehtävistä, joista osa on mainittu yhdistyslaissa ja osa on muodostunut yleiseksi käytännöksi eli hallitus

- a) kutsuu koolle yhdistyksen kokouksen ja valmistelee kokouksen asiat.
  - b) panee yhdistyksen kokouksen päätökset täytäntöön.
  - c) huolehtii juoksevista asioista ja suhteista ulkopuolisiin.
  - d) huolehtii yhdistyksen taloudesta ja omaisuudesta. Merkittävistä talousasioista päättää yleensä kuitenkin yhdistyksen kokous.
  - e) palkkaa ja valvoo työntekijöitä.
  - f) pitää jäsenrekisteriä.
  - g) toimii yhdistyksen lakimääräisenä edustajana.
  - h) toimii selvitysmiehenä yhdistyksen purkautuessa.
  - i) huolehtii, että yhdistyksen kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito on luotettavalla tavalla järjestetty
- (Lähde: Seurajohtajan Päätä Oikein –käsikirja, SLU)

Seuran puheenjohtaja kutsuu koolle hallituksen kokoukset ja johtaa niiden läpiviemisen. Puheenjohtaja toimii hallituksen aktivoijana ja aktiivisena veturina.

Seuralla voi olla toimikuntia / valiokuntia erilaisten tehtävien valmisteluun ja toteuttamiseen esim. markkinointiryhmä tai juniorivaliokunta. Urheiluseura voi olla yhden lajin erikoisseura tai monen lajin

yleisseura. Tällöin eri lajit muodostavat seuraorganisaation sisällä alajaostoja, esimerkiksi pesäpallojaoston. Jaosto voi vielä jakaantua omiin joukkueisiinsa. Jaoston tehtävänä on edistää oman lajinsa toimintaa ja edustaa seuraansa ulospäin oman lajinsa osalta.

Seuratoiminnan laajentuessa voi olla tarpeen palkata työntekijöitä vapaaehtoisvoimien avuksi. Palkattua henkilökuntaa voivat olla esimerkiksi toiminnanjohtaja, joka hoitaa taloushallinnolliset tehtävät tai valmennuspäällikkö, jonka vastuualueena on urheiluun liittyvät tehtävät. Kirjanpitoa varten seura voi palkata oman kirjanpitäjän tai ostaa kirjanpidon ulkopuolisena palveluna yritykseltä.

Muita vastuuhenkilöitä nimetään toiminnan kannalta tärkeisiin tehtäviin esimerkiksi kioskivastaava tai tuomarivastaava. Vastuuhenkilöiden nimeäminen selkiyttää ja tehostaa asioiden hoitoa. Vastuuhenkilöt keskittyvät oman alueensa hoitamiseen, ja palkatun henkilökunnan ja joukkueiden toimihenkilöiden resurssit vapautuvat muihin tehtäviin. Seuran tulee huolehtia vastuuhenkilöiden ja joukkueiden toimihenkilöiden osaamisesta järjestämällä sisäistä koulutusta ja lähettämällä riittävästi edustajia eri tahojen järjestämiin koulutuksiin.

Jokaisen urheiluseuran toiminnassa olevan on hyvä olla seuran jäsen. Urheiluseuran jäsenet valitsee hallitus, ellei seuran säännöissä toisin mainita. Seuran jäsenmaksu päätetään vuosittain vuosikokouksessa. Seura voi myös hankkia ns. kannatusjäseniä, jotka maksavat määrätyn kannatusjäsenmaksun. Kannatusjäsenyys voisi olla yksi hyvä varainhankintakeino seuralle. Samalla toki tulee miettiä mitä seura voi tarjota jäsenilleen vastineeksi jäsenmaksua vastaan.

Vinkki: lisätietoa seuran hallinnosta löytyy [Seurajohtajan Päätä Oikein -käsikirjasta](#).

JOUKKUE OSANA SEURAA

Useat seurat ovat luoneet joukkueilleen yhteiset toimintaperiaatteet helpottamaan ja auttamaan joukkueiden toimintaa erilaisissa tilanteissa. Näillä on haluttu varmistaa joukkueiden urheilullinen, kasvatuksellinen ja taloudellinen toiminta. Seuran kaikkien joukkueiden kesken laaditut yhteiset toimintaperiaatteet helpottavat yhteistyötä eri joukkueiden välillä ja seuran ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteisistä periaatteista muodostuu vakiintunut ja tuttu tapa toimia.

Seuran yhteisiä toimintatapoja ja –sääntöjä tulee keskusteluttaa esimerkiksi seuran valmentajien ja joukkueenjohtajien yhteisissä tapaamisissa ja seurapäivissä. Näillä yhteisillä toimintatavoilla ehkäistään seuran syntymistä seuran sisälle. Joukkueen pelisääntöjen luomiseen ohjeistusta on seuraavalla sivulla.

Joukkueen toiminnan periaatteet ja säännöt ohjaavat sen jäsenten toimintaa. Ne laaditaan yhdessä joukkueen toimihenkilöiden ja pelaajien kesken ja niiden tulee pohjautua seuran yhteisiin periaatteisiin. Niinpä joukkueen tulee omia sääntöjä laatiessaan varmistaa miten seura edellyttää sen toimivan.

Kun joukkue on laatinut omat pelisääntönsä, niitä tulee soveltaa käytäntöön ja niistä on pidettävä kiinni. Pelisääntöjen noudattamisessa joukkueen toimihenkilöiden esimerkki on tärkeä. Heidän tulee valvoa noudattamista ja sitoutua niihin itse. Omalla esimerkillä valmentajat ja joukkueenjohtaja kannustavat muita joukkueen jäseniä sääntöjen mukaiseen toimintaan.

TOIMIVA JOUKKUE SEURASSA

Jotta joukkue voi osallistua sarja- ja kilpailutoimintaan seuran nimissä, tulee sen täyttää seuraavat hyvin toimivan joukkueen edellytykset:

- Joukkueella on sovittu päämäärä ja tavoitteet.
- Joukkue luo omat pelisääntönsä.
- Joukkue toimii seuran yhteisten päämäärien, arvojen ja pelisääntöjen mukaisesti.
- Joukkueella on vähintään yksi koulutettu valmentaja.
- Joukkueen vanhemmille järjestetään yhteisiä tapaamisia.
- Joukkue harjoittelee monipuolisesti ikätasonsa mukaisia asioita.
- Joukkueessa jokaista arvostetaan ja kunnioitetaan.
- Joukkueessa korostetaan onnistumista ja myönteistä ajattelua.
- Kaikilla on selkeä käsitys omasta roolistaan ja tehtävästään joukkueen toiminnassa.
- Joukkue huolehtii oman taloutensa.

LAADI JOUKKUEESI KANSSA YHDESSÄ SOVITUT TOIMINTATAVAT. NE ANTAVAT POHJAN KOKO TOIMINNALLE JA KOHOTTAVAT SAMALLA JOUKKUEHENKEÄ.

PELISÄÄNTÖKESKUSTELUT

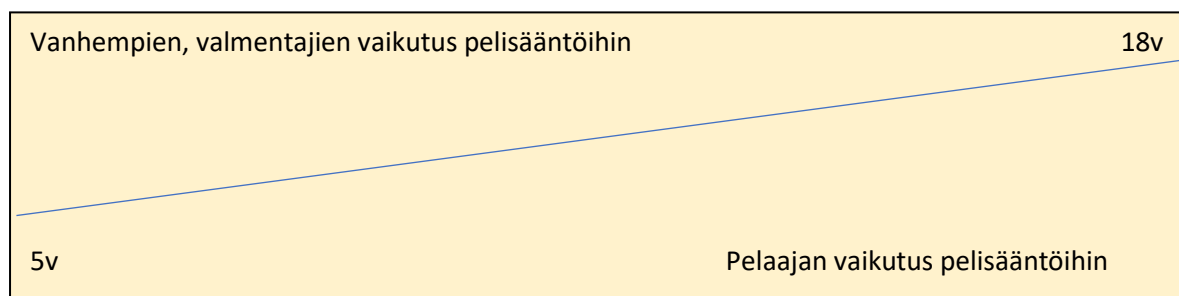
Seuran junioreita koskevien pelisääntöjen tarkoituksena on synnyttää asiallista keskustelua lasten urheilun arvomaailmasta ja siihen liittyvistä toimintaperiaatteista. Yhdessä asioista keskustelemalla ja sopimalla on tavoitteena löytää yhteinen toimintalinja, johon sekä lapset, lasten vanhemmat, valmentajat ja muut joukkueen taustahenkilöt voivat sitoutua. Pelisäännöistä sopiminen selkeyttää ja jämäköittää harrastusryhmien toimintaa ja ehkäisee konfliktitilanteita.

Pelisääntökulttuurin tavoitteena on oppia keskustelemaan rakentavasti ja kuuntelemaan niin joukkueissa toimivia lapsia kuin aikuisiakin. Pelisääntökeskustelut käydään sekä lasten että vanhempien kanssa.

Ensimmäisessä vaiheessa pelisääntökeskustelut käydään valmentajan ja lasten/nuorten välillä. Keskustelun pohjalta ryhmä kirjaa itselleen pelisäännöt, joista jokainen lapsi/nuori voi kirjoittaa itselleen Pelisääntöhuoneentaulun. (Materiaali: Lasten/Nuorten Pelisäännöt) Jokainen pelaaja ja taustatiimin jäsen allekirjoittaa yhdessä laaditut pelisäännöt. Säännöistä jokainen joukkueen pelaaja ja toimihenkilö saa kopion.

Toisessa vaiheessa valmentaja keskustelee lasten vanhempien kanssa. Keskustelun pohjana käytetään lasten ja valmentajan kesken sovittuja pelisääntöjä. Aikuisten tehtävä on varmistaa, että lasten sopimat pelisäännöt toteutuvat. Myös nämä pelisäännöt ovat julkisia. Pelisäännöt tulee olla laadittuja ennen sarjatoimintaan ilmoittautumista. (Materiaali: Vanhempien sopimuslomake)

Tämä kaavio kuvaa iän vaikutusta pelisääntöjen laadinnassa. Mitä vanhempia junioripelaajat ovat, sitä enemmän he määräävät sisältöä ja itsenäisemmin he jo vaativat yhteisten pelisääntöjen laatimista.

Esimerkki 1:

Lapset sopivat – Joukkueemme pelaa niin kuin harjoittelee (ne jotka käy treeneissä, saa myös peliaikaa)

Aikuiset sopivat – Kannustamme lapsia tunnolliseen harjoitteluun. Peli aika ansaitaan ahkeralla harjoittelulla, ja myös me vanhemmat hyväksymme sen.

Esimerkki 2:

Lapset sopivat – Meillä kaikki pelaa yhtä paljon, hymyssä suin!

Aikuiset sopivat – Lapsia peluutetaan tasapuolisesti, huomioimatta taitotasollisia eroja, ja me vanhemmat hyväksymme sen. Turnauksen jälkeen kysymme mieluummin ”Oliko kiva?”, kuin ”Voititteko?”.

Esimerkki 3:

Lapset sopivat – Joukkueessamme ei kiusata ketään!

Aikuiset sopivat – Olemme kiinnostuneita lapsemme joukkueen ilmapiiristä; kyselemme, kuuntelemme ja ilmoitamme valmentajalle tai vanhemmille, jos huomaamme kiusaamista. Kiusaamiseen puututaan heti ja asiat käsitellään loppuun asti.

Joukkueiden laatimat pelisäännöt on hyvä nostaa esille nettisivuille. Joka tapauksessa niitä kysytään joukkueen ilmoittautuessa leireille.

Vinkki: lisätietoa ja ohjeita pelisääntöjen laadinnasta:

<https://www.olympiakomitea.fi/seuratoiminta/toiminta/tietoa-lasten-urheilusta/urheilun-pelisaannot/>

2. JOUKKUEENJOHTAJA ON JOUKKUEEN JOHTAJA

JOUKKUEENJOHTAJAN ROOLI

Joukkueenjohtajalla on keskeinen tehtävä joukkueen **toiminnan koordinaattorina**. Hänen tulee olla selvillä joukkuetta koskevista asioista, jotta hän pystyy auttamaan joukkuetta toimintaedellytysten ja olosuhteiden järjestelyissä. Joukkueenjohtajan tehtävässä korostuu kiinteä **yhteistyö** joukkueen valmentajien, muun taustatiimin jäsenten sekä seurajohdon kanssa. Hänen on oltava aktiivinen ja aloitteellinen yhteistyössä.

Joukkueenjohtaja on **luottamushenkilö** niin pelaajien, valmentajien, taustatiimin, vanhempien, seuran kuin yhteistyökumppanienkin suuntaan. Joukkueenjohtaja valvoo joukkueensa etuja. Joukkueenjohtajana onnistuminen edellyttää, että häneen luotetaan.

Joukkueenjohtaja on valmentajien ohella joukkueen tärkein **yhteydenpitäjä**, sillä hän toimii linkkinä seuran ja joukkueen välillä tai yhteistyökumppanien ja joukkueen välillä.

Joukkueenjohtaja huolehtii joukkueen ihmissuhteista ja ilmapiiristä. Hänen on puututtava havaittuihin ongelmiin välittömästi, ja niihin on etsittävä aktiivisesti ratkaisua jokainen osapuoli huomioiden. Ongelmatilanne voi olla joskus arka. Joukkueen piirissä on erilaisia ja eri tavoin ajattelevia henkilöitä, mikä joukkueenjohtajan on huomioitava heitä lähestyessään.

Hankalin tilanne joukkueenjohtajan toimissa saattaa olla ristiriitatilanteen käsitteleminen ja ratkaiseminen luontevasti ja tehokkaasti. Ongelmia ei saa missään tapauksessa ohittaa käsittelemättä. Hankalissa tapauksissa joukkueenjohtajan ei kannata toimia **ongelmanratkojana** yksin, vaan joukkueen muun taustatiimin kanssa keskustellen tai pyytää avuksi sopiva henkilö seuran puolelta. Kokemuksia vaihtamalla saa hyviä vinkkejä, joita voi myöhemmin soveltaa.

Vinkki: Ongelmanratkaisumalli kiusaamisen ehkäisemiseen löytyy mm. [Väestöliiton Kiukku-kirjasta](#).

**JOUKKUEENJOHTAJA ON KOKO JOUKKUEEN ESIKUVA NIIN JOUKKUEEN JÄSENILLE KUIN ULOSPÄIN.
TOIMINNASTASI KUVASTUU KOKO JOUKKUEEN TOIMINNAN TASO.**

JOUKKUEENJOHTAJA MONESTA NÄKÖKULMASTA

Joukkueenjohtaja ja seura

Joukkueenjohtaja on seurassa joukkueen tärkein linkki seuran ja joukkueen välillä hallinnollisten ja taloudellisten asioiden hoidossa. Yhteydenpito tapahtuu suorilla kontakteilla seuran hallinnosta ja taloudesta vastaavien henkilöiden kanssa. Vuorovaikutusta syntyy myös seuran hallituksen ja esimerkiksi joukkueenjohtajien keskinäisissä palavereissa.

Joukkueenjohtajan tulee aktiivisesti osallistua seuran järjestämiin palavereihin, kokouksiin ja koulutustilaisuuksiin, jotta hän varmistaa tiedon kulun joukkueen ja seuran välillä.

Joukkueenjohtaja edustaa joukkuetta ja varmistaa, että joukkue saa hyödykseen seuran tarjoamat palvelut ja edut. Usein seura tuottaa palveluita, joita joukkueen olisi yksin itse vaikea hankkia tai tuottaa. Joukkueenjohtaja huolehtii siitä, että joukkue hoitaa seuraan kohtaan omat velvoitteensa.

Joukkueenjohtaja on toisaalta seurankin edustaja joukkueeseen päin. Joukkueenjohtajan tulee huolehtia, että joukkue noudattaa toiminnassaan seuran periaatteita ja yhteisesti sovittuja asioita ja linjoja. Esimerkiksi seuran asujen värit ja logot tulee olla joka joukkueella yhtenäiset. Seuran ja joukkueiden yhdenmukainen toiminta on kaikkien etu. Seuran toiminnan kehittäminen edellyttää rakentavaa keskustelua ja joukkueenjohtaja on keskeisessä roolissa kuljettaessaan viestiä seuran ja joukkueen välillä.

Joukkueenjohtajan konkreettisen toiminnan kautta seuran toiminnan periaatteet siirtyvät joukkueenkin jokapäiväiseen näkyvään toimintaan. Kaikella seuran yhteisellä materiaalilla on tarkoitus suunnata seuran joukkueiden toimintaa yhtenäiseen linjaan. Joukkueenjohtajan on varmistettava, että hän saa seuralta tarvittavan materiaalin ja tiedon, jota oma ja joukkueen toiminta edellyttää.

Joukkueenjohtaja ja valmennus

Joukkueenjohtaja on valmentajan näkökulmasta tärkeä kumppani järjestettäessä joukkueen toiminnan resursseja ja olosuhteita. Joukkueenjohtaja ja valmentajan yhteistyö alkaa ennen kauden alkua joukkueen toimintasuunnitelman laadinnalla. Myös suunnitelmaa toteuttaessa kauden aikana he tekevät tiivistä yhteistyötä omien tehtäviensä ohessa.

Valmentajalle on tärkeää, että joukkueenjohtaja takaa työrauhan ja olosuhteet joukkueen toiminnalle. Itse valmentaminen ja siihen liittyvä suunnittelu jää valmentajien tehtäväksi. Joskus kuulee valitettavia kertomuksia siitä, kun valmentaja yksin hoitaa joukkueessa valmentamisen lisäksi sekä talouden että hallinnon tehtäviä. Ja sitten ihmetellään miksi hän ei enää jaksanut toimia toista kautta. Joukkueenjohtajan onkin oltava jämäkkä ja taattava valmentajalle työrauha keskittyä olennaiseen.

Joukkueenjohtaja ja vanhemmat

Vanhemmat ovat ehdottomasti joukkueen merkittävin voimavara toiminnan tukijoina ja kustantajina. Heidän panoksensa on välttämätön joukkueen toimimiselle. Vanhemmille on hyvä kertoa mahdollisimman pian, että lapsen harrastaessa myös vanhemmat ”harrastavat”. Harrastus kattaa ison osan koko perheen elämää. Lasten vanhemmat toivovat lapsensa pääsevän harrastamaan hyvään seuraan ja hyvään joukkueeseen. Vanhemmat asettavat seuraan ja joukkuetta kohtaan odotuksia ja vaatimuksia.

On tärkeää, että vanhempien kanssa keskustellaan heidän haluamistaan joukkueeseen liittyvistä asioista. Ilman tätä keskustelua saattavat joskus tunteet purkautua joukkueen toiminnalle kielteisellä tavalla. Joukkueenjohtajan on aktiivisesti luotava kontakteja vanhempiin niin kentän ja salin reunoilla kuin järjestämällä vanhempainpalavereja.

Valmentajan toiminta tulee tutuksi kentällä ja joukkueenjohtajan toiminta tiedotuksen kautta, talkoissa ja vanhempainpalavereissa. Joukkueenjohtaja organisoii vanhempien ryhmän joukkueen toimintaan. Vanhempien toiminnallista apua tarvitaan niin ottelutapahtumissa, turnauksissa kuin talkoissakin.

Joukkueenjohtaja on usein yksi vanhemmista. Hän joutuu asemaan, jossa yhdistyvät joukkueenjohtajan ja vanhemman roolit. Joukkueenjohtaja edustaa joukkuetta ja vanhempia seuran suuntaan ja taas seuraa vanhempien suuntaan tapahtuvassa vuorovaikutuksessa. Seuran ohjatessa tai vaikuttaessa joukkueen toimintaan joukkueenjohtaja toimii vuorovaikutuksellisenä viestintuojana vanhemmille. Joukkueenjohtaja myös edustaa joukkueen vanhempia seuran yhteispalavereissa.

Joukkueenjohtaja ja sidosryhmät

Joukkue on toimintansa ja jäsentensä kautta yhteydessä lukuisiin eri tahoihin monilla eri tavoilla. Nämä tahot muodostavat perinteisesti katsoen sidosryhmien verkoston. Joukkueella on useita sidosryhmiä, joilla on sekä odotuksia että velvollisuuksia sitä kohtaan. Joukkueen sidosryhmiä ovat mm. yhteistyökumppanit, sponsorit, pankki, verottaja, tavarantoimittaja, tiedotusvälineet, kunta, koulut, katsojat, lajiliitto ja alue, muut seurat, tuomarit jne. Seuran koosta riippuen näitä toimintoja kannattaa keskittää – yhtenäinen toimintalinja ja helpottaa joukkueenjohtajan työtä.

Vaikka joukkueet ovatkin vastakkain kilpailumielessä, tulee omissa toimintatavoissa muistaa, miten paljon ystävällinen, iloinen ja reilu toiminta antaa hyviä kokemuksia ja muistoja, jopa elinikäisiä ystäviä. Toisia joukkueita tuleekin aina kohdella hyvin ja kunnioittavasti. Silloin jättää hyvän muiston joukkueesta, seurasta ja kotikunnasta.

Juniorijoukkueiden lapset ja nuoret käyvät päivittäin koulua. Joukkueen tulisi pystyä tukemaan pelaajiaan koulunkäynnissä sekä osoittaa mielenkiintoa ja välittämistä koulumenestystä kohtaan. Asia on otettava esille ja siitä on keskusteltava esimerkiksi pelaajan ja valmentajan kesken. Taustatiimi voisi pohtia miten koulunkäyntiä voisi joukkueen toimin tukea. Joukkueenjohtaja voi olla yhteydessä koulun kanssa myös saliasioissa tai jopa anoessaan vapaata pelaajille pelimatkan vuoksi.

Yhteistyökumppaneita on syytä muistaa muutenkin kuin laskun muodossa. Kauden päätteeksi on kiva toimittaa jonkinlainen muisto, valokuva-albumi tai kortti, jossa kertoo joukkueen tapahtumista ja menestyksestä. Samaa voi toki tehdä pitkin kauttakkin.

JOUKKUEENJOHTAJAN OMINAISUUKSIA

Hyvän joukkueenjohtajan lista voisi olla loputon. Joukkueenjohtajan on konkreettisesti osattava hoitaa käytännön asioita ja omata lisäksi ihmissuhdetaidot. Joukkueenjohtajan on kyettävä kuuntelemaan muiden mielipiteitä ja olemaan diplomaattinen sovittelija. Joukkueenjohtajan on osattava ottaa huomioon toiset ihmiset ja heidän erilaisuutensa. Hänen puoleensa pitää pystyä kääntymään ongelmien syntyessä.

Joukkueenjohtajan on tehtävässään selviytyäkseen pystyttävä avoimesti keskustelemaan hyvin erilaisista asioista ja erilaisten ihmisten kanssa. Joskus keskustelut voivat olla hankaliakin. Jämäkkyys ja johdonmukaisuus auttavat toteuttamaan sovittua linjaa. Joukkueenjohtajan on hahmotettava

kokonaisuuksia ja ennakoitava, miten kohdattavat asiat vaikuttavat joukkueeseen, siihen kuuluviin henkilöihin ja koko seuraan.

Hyvän joukkueenjohtajan ominaisuuksien lista voisi olla vaikka seuraava:

- organisointikykyinen
- tavoitettavissa
- tietoa jakava
- kokonaisuuksien hahmottaja
- olennaisen näkijä
- kyvykäs toteuttamaan suunnitelmia
- ymmärtää erilaisia ihmisiä
- verkostoituva
- osaa delegoida
- johdonmukainen ja jämäkkä
- pitkäjänteinen ja sitkeä
- stressinsietokykyinen

JOUKKUEENJOHTAJAN VALINTA

Kun kysytään, miksi olet joukkueenjohtajana, yleisin vastaus lienee ”kun ei ollut ketään muutakaan”. Joukkueenjohtajan valinta voi tapahtua seurassa monella tavalla. Useimmiten joukkueenjohtaja, huoltaja ja rahastonhoitaja valitaan joukkueen vanhempainkokouksessa. Joskus toki valmentaja ehdottaa haluamaansa henkilöä joukkueenjohtajaksi. Tehtävään valitaan sopivista halukkaista ja tarjolla olevista henkilöistä parhaiten soveltuvien. Tärkeää on, että valinnassa kuunnellaan vanhempia ja että joukkueenjohtaja nauttii vanhempien, valmentajien, muiden toimihenkilöiden sekä seurajohdon luottamusta.

Joukkueen muiden taustatiimin jäsenten valinnassa käytetään samoja periaatteita kuin joukkueenjohtajan valinnassa.

JOUKKUEENJOHTAJAN AJANKÄYTTÖ

Usein tehtävät saattavat kuormittaa samojen hartioiden päälle. Samat henkilöt saavat tehdä montaa eri tehtävää tai hoitaa useita eri asioita samaan aikaan. Tämä on myös vaarana joukkueenjohtajalle, ellei hallitse omaa ajankäyttöään. Olkoon joukkueenjohtajan ajankäytön hallinnan ohjenuorana seuraava:

TEHTÄVÄN LAATU JA TOIMENPIDE:	KIIREINEN	EI KIIREINEN
TÄRKEÄ	TEE HETI !	SUUNNITTELE
EI TÄRKEÄÄ	DELEGOI	JÄTÄ TEKEMÄTTÄ

Siis, jos...

- asia ei ole tärkeä eikä kiireinen → **JÄTÄ SE TEKEMÄTTÄ!**
- asia on kiireinen, muttei kovin tärkeä → **DELEGOI SE JOLLEKIN MUULLE**
- asia on tärkeä, mutta sillä ei ole vielä kiire → **SUUNNITTELE SE HYVIN**
- asia on tärkeä ja kiireinen → **TEE SE HETI!**

Tehtävien oikeaa jakamista ei koskaan korosteta liikaa.

**JOUKKUEENJOHTAJANA OLENNAINEN EI OLE SE MITÄ ITSE TEET,
VAAN SE, MITÄ SAAT MUUT TEKEMÄÄN.**

JOUKKUEENJOHTAJAN SALKKU

Joukkueenjohtajan mukana tulisi kentällä ja salissa kulkea ”tietosalkku”. Ehdotus tämän sisällöksi voisi olla seuraava:

Pelaajatiedot

- luettelo pelaajista (nimet, osoitteet, puhelinnumerot, syntymäaika, vanhempien tiedot)
- Muista henkilötietojen luovuttamista koskevat tietosuojasäännökset ([GPDR](#))
- tieto mahdollisista erityissairauksista ja allergioista

Harjoittelu ja pelit

- vuosisuunnitelma ja harjoitusjakson suunnitelma
- joukkueen pelikalenteri
- luettelo seuralle myönnettyistä harjoitusajoista (kesä / talvi)
- seuran koko kauden pelilista
- kotiottelulista
- otteluiden kokoonpanoluettelopohja kirjuria varten (LIITE 1)
- vierasjoukkueen pelikutsut

Vakuutusasiat

- kopiot maksetuista lisensseistä
- pelaajavakuutuksiin liittyvät asiaperit
- seuran turvallisuussuunnitelma

Tiedotus

- seuran tunnuksella varustettuja kirjekuoria ja paperia
- oman alueen vuosikalenteri (seura- ja tuomaritiedot)
- tulospalveluohjeet
- tiedotusvälineiden puhelinnumerolista
- ottelu- tai turnauksutsut (LIITE 2)

Säännöt ja määräykset

- pesäpallon pelisäännöt / lentopallon pelisäännöt
- kilpailumääräykset
- seuran oma aapinen
- joukkueen laatimat yhteiset pelisäännöt

Hallintoon liittyvät ym. paperit

- jaoston, valmentajien tms. kokousten ja palaverien kutsut, pöytäkirjat ja muistiot
- liiton ja alueen koulutusmateriaalia
- majoitus- ja ruokapaikkojen esitemateriaalia

3. JOUKKUE ON AINA TIIMI

TIIMIN MERKITYS

Pesäpallo ja lentopallo ovat joukkuepelejä, jossa lopputuloksen ratkaisee usean henkilön tiivis yhteistyö. Näin on syytä ajatella pelaajien ohella myös joukkueen taustavoimista. Toimiva ryhmä pystyy ottamaan jokaisen jäsenensä huomioon ja saamaan hänen parhaan osaamisen esiin joukkueen hyväksi. Seurassa jokaisella joukkueella tulee olla nimettyinä joukkueen taustatiimiin vähintään seuraavat toimihenkilöt:

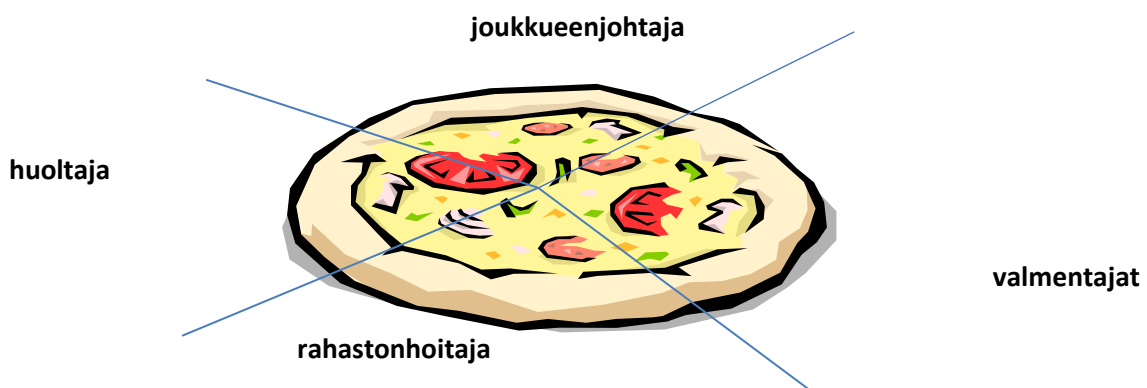
* valmentaja(t)	hallitus nimeää
* joukkueenjohtaja	vanhempainkokous valitsee ja hallitus hyväksyy
* huoltaja	vanhempainkokous valitsee ja hallitus hyväksyy
* rahastonhoitaja	vanhempainkokous valitsee ja hallitus hyväksyy

Usein seuran nuorisovastaava keskusteleo yhdessä joukkueen kanssa ja esittää vastuuvallmentajan/-vallmentajat kaudeksi kerrallaan. Seuran hallitus hyväksyy ja vahvistaa virallisesti nimetyt vallmentajat.

Joukkueenjohtajan, huoltajan ja rahastonhoitajan valitsevat lasten vanhemmat vanhempainkokouksessa. Toimihenkilöt eli taustatiimi valitaan aina kaudeksi kerrallaan. Taustatiimin jäsenten henkilö- ja yhteystiedot toimitetaan seuran hallitukselle. Tiimi hyväksytetään seuran hallituksessa.

Taustatiimi tekee seuran kanssa vuosittaisen sopimuksen. Seuran sisäinen posti tulee aina taustatiimille. Taustatiimin jäsenten tulee olla seuran jäseniä ja siten he ovat velvollisia maksamaan seuran jäsenmaksun. He ovat myös velvollisia hoitamaan heille tarkoitettut tehtävät seuran toimintatapojen ja sopimusten mukaisesti. Heidän tulee noudattaa Suomen lakeja, lajiliiton ja seuran sääntöjä sekä joukkueen itse laatimia pelisääntöjä.

Taustatiimin toiminnan kannalta erityisen tärkeää on toimiva yhteistyö. Yhteistyöllä sekä toimenkuvien ja vastualueiden suunnitelmallisella jakamisella joukkue saavuttaa mahdollisimman tehokkaan tavan toimia. Taustatiimissä henkilöt sopivat keskenään joukkueen sisäisestä työnjaosta, mutta seuraava tehtäväkenttien kuvaus olkoon pohjana:

Joukkueen taustatiimin jokapäiväisen yhteistyön perustana ovat säännölliset pidetyt palaverit. Niissä suunnitellaan toimintaa, asetetaan tavoitteita, seurataan niiden toteutumista, jaetaan tehtäviä, käydään läpi ajankohtaisia asioita ja otetaan esille aiheita, joista halutaan yhdessä keskustella. Tehokkaasti toimivassa tiimissä jokaisella jäsenellä on oma tehtävänsä (pizzapala). Silti tehtäviä voidaan jakaa tai ottaa tehtäväkentän rajan ylikin. Tehokkaan tiimin jäsenet ovat keskenään yhteistyökykyisiä.

JOUKKUEENJOHTAJAN TEHTÄVÄT

Seuran joukkueen joukkueenjohtajan tehtäviin kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

johtaminen:

- vastaa joukkueen toimintasuunnitelman, urheilullisten ja kasvatuksellisten tavoitteiden toteutumisesta yhdessä valmennustiimin kanssa
- toimii joukkueen edustajana ja edunvalvojana
- vastaa ja valvoo, että joukkueen toiminta on kaikilta osin seuran laatimien toimintaperiaatteiden mukaista
- toimii yhdyshenkilönä pelaajien, valmentajien, vanhempien ja seurajohdon välillä
- vastaa joukkueen tiedottamisesta ja tiedotteiden jakamisesta riittävän usein
- huolehtii siitä, että joukkueen pelaajat käyttävät asianmukaisia ja sääntöjen edellyttämiä varusteita

ottelutapahtumat:

- järjestää ottelu-, turnaus- ja leirimatkoilla tarvittavat kuljetukset, ruokailut ja majoitukset
- vastaa kotiotteluiden ja omien turnausten järjestelyistä: kenttävaraus, tuomarit, toimitsijat, tiedottamisen vierasjoukkueelle ym.

talous:

- laatii yhdessä muun taustatiimin kanssa joukkueen talousarvion pyydettyyn ajankohtaan mennessä ennen vuosikokousta ja vastaa em. talousarvion toteutumisesta kauden aikana yhdessä joukkueen rahastonhoitajan kanssa
- vastaa joukkueen omatoimisen sekä seuran yhteisen varainhankinnan suunnittelusta ja toteutuksesta joukkueessaan
- hyväksyy joukkueen maksut, ellei joukkueella ole nimettyä rahastonhoitajaa

hallinto:

- hoitaa mahdolliset seurojen väliset pelaajasiirtopaperit kuntoon yhdessä seuran puheenjohtajan kanssa
- huolehtii joukkueen lisenssiasioista seuran antamien ohjeiden mukaisesti
- raportoi mahdollisista epäurheilijamaisuuksista seurajohdolle
- laatii kauden alussa joukkueen toimintasuunnitelman ja kauden päätteeksi joukkueen toimintakertomuksen
- huolehtii joukkueen osallistumisesta seuran yhteisiin talkoisiin
- osallistuu mahdollisuuksien mukaan itsensä ja seuran toiminnan kehittämiseksi seuran sisäisiin ja muihin koulutuksiin

JOUKKUEENJOHTAJAN VUOSIKALENTERI

Joukkueenjohtaja vastaa yhdessä muun taustatiimin kanssa joukkueen vuosittaisen toiminnan suunnittelusta. Valmentaja vastaa joukkueen toimintasuunnitelman sisällön yksityiskohdista sekä harjoittelusta ja pelaamisesta. Toimintasuunnitelma toimii samalla myös talousarvion rakentamisen pohjana. Nämä kaksi asiaa kulkevat käsi kädessä.

Toimintasuunnitelman tulee sisältää mm. harjoitukset, ottelut, turnaukset, leirit, testit, virkistystoiminnan ja muut mahdolliset asiat. Toimintasuunnitelmassa on hyvä ilmaista joukkueen kilpailulliset ja opetukselliset tavoitteet sekä koulutustilaisuudet, joihin osallistutaan. Malli toimintasuunnitelman sisällöstä on liitteenä (LIITE 3).

Kauden aikana täytyy suunnitelman toteutumista valvoa ja siihen tarvittaessa tehdä muutoksia. Muuttuviin tilanteisiin pitää pystyä reagoimaan nopeasti. kauden jälkeen toiminnasta laaditaan toimintakertomus ja tilinpäätös.

Tietyt asiat toistuvat vuosittain samaan aikaan. Joukkueenjohtajan käytännön asioiden hoitaminen ja niiden muistaminen on helpompaa, jos hän laatii toimintasuunnitelman pohjalta itselleen ja joukkueelleen vuosikalenterin. Kalenterista käyvät ilmi kauden aikana hoidettavat tehtävät. Kalenterin voi tehdä usealla eri tavalla ja jokaisella ihmisellä on omat pienet tapansa täyttäänsä omaa kalenteriaan.

Yksi mahdollisuus on jaotella kausi ennen kilpailukautta, kilpailukauden aikana ja kilpailukauden jälkeen hoidettaviin asioihin. Tämän jälkeen jokaisen kolmanneksen voi vielä pilkkoa kuukausiin, jolloin pääsee käsiksi jo melko yksityiskohtaisiin tehtäviin.

Malliksi liitteenä ovat pesäpallon joukkueenjohtajan vuosikalenteri (LIITE 4) ja lentopallon joukkueenjohtajan vuosikalenteri (LIITE 5).

HYVIN SUUNNITELTU ON PUOLIKSI TEHTY.

MUISTIINPANOSI HELPOTTAVAT MYÖS TOIMINTAKERTOMUKSEN LAATIMISTA

KAUDEN PÄÄTTEEKSI SEKÄ SEURAAVAN KAUDEN SUUNNITTELUA.

RAHASTONHOITAJAN TEHTÄVÄT

Jos seurassa kukin joukkue on ns. tulosvastuullinen itsenäinen yksikkönsä, tulee joukkueella olla oma tilinsä ja sille nimetty oma rahastonhoitajansa, jolla on ko. tiliin tilinkäyttöoikeus. Jokainen tällainen joukkueen tili on aina pääseuran tili. Tilin tulee olla seuran määrittelemässä pankissa ja tilin avaamisesta tai lopettamisesta tehdään aina päätös seuran johtokunnassa.

Jokaisesta joukkueesta rahastonhoitajaksi nimetty henkilö hoitaa tilikauden ajan joukkueen rahaliikenteen. Tämän rahastonhoitajan henkilö- ja yhteystiedot toimitetaan johtokunnalle.

Rahastonhoitaja tekee hyvin läheistä yhteistyötä joukkueenjohtajan kanssa. Mikäli joukkueella ei ole omaa rahastonhoitajaa, nämä tehtävät kuuluvat yleensä joukkueenjohtajalle.

Rahastonhoitajan tehtäviin kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

- tilinkäyttöoikeus seuran joukkueen pankkitilille, johon on mahdollisuus saada nettipankkiyhteys ja pankkikortti
- hyväksyy laskut tai hoitaa joukkueenjohtajan hyväksymät laskut
- hoitaa joukkueen maksuliikenne käteisellä, pankkikortilla tai nettipankin kautta
- pitää omat ja joukkueen rahat eri kukkarossa
- laskuttaa sovitut pelaajamaksut, mainos- tai yhteistyösopimuslaskut ym. sekä valvoa, että maksut tulevat tilille
- huolehtii, että lisenssimaksut on suoritettu määräaikaan mennessä, jotta jokainen pelaaja on pelioikeudellinen ja vakuutettu sekä toimittaa maksetuista lisensseistä kopion joukkueenjohtajalle
- tarkastaa kuukausittain pankin tiliote ja liittää siihen kuitit ja selvitykset maksuista, myös mahdollinen käteiskassa tulee laskea kuukausittain kuittien ja rahan täsmäämiseksi
- vastaa tositteiden oikeellisuudesta ja siitä, että toimittaa kirjanpitomateriaalin seuran rahastonhoitajalle / kirjanpitäjälle kuukausittain tai annettuun määräaikaan mennessä

Näin vaativat lait ja asetukset kuin seuran säännötkin. Tarkasti hoidettu kirjanpito on selkeää luettavaa niin itselle kuin tilintarkastajille tai verottajalle. Tämä poistaa väärrien tulkintojen mahdollisuuden ja säästää aikaa ja vaivaa kaikilta.

JOUKKUEEN HUOLTAJAN TEHTÄVÄT

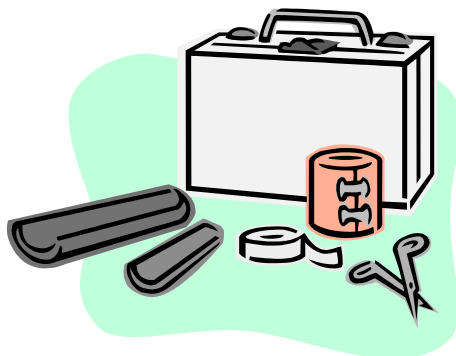
Seuran joukkueiden huoltajat (1-2 / joukkue) valitaan yleensä lasten vanhemmista joukkueen vanhempainillassa. Huoltajien tehtäviin kuuluvat mm. seuraavat tehtävät:

- vastaa omalta osaltaan joukkueen urheilullisten ja kasvatuksellisten tavoitteiden noudattamisesta ja toteutumisesta
- läsnäolovelvollisuus otteluissa ja harjoituksissa mahdollisuuksien mukaan
- vastaa joukkueiden varusteiden kunnosta, täydennyksistä ja kierrättämisestä
  - esim. pesäpallo: mailat, pallot, numerolaput, huoltolaukku ym.
  - esim. lentopallo: pallot, juomat, ensiaputarvikkeet ym.
- huolehtii yhdessä muun taustatiimin kanssa joukkueiden välineistöstä
- huolehtii joukkueen ensiapulaukun valmiudesta ja saatavilla olosta ja samalla mahdollisesta ensiavusta harjoituksissa ja otteluissa
- ohjeistaa joukkueen pelaajia nestehuollosta harjoituksissa ja otteluissa (ohje: jokaisella pelaajalla juomapullo, oikeanlaista juotavaa ja riittävästi)
- huolehtii joukkueen jäsenille oikean urheilijan ravintotietouden levittämisestä
- edellyttää pelaajilta asianmukaisuutta huolellisuutta ja siisteyttä
- osallistuu mahdollisuuksien mukaan itsensä ja seuran toiminnan kehittämiseksi seuran sisäisiin ja muihin koulutuksiin

Huoltajien tulee olla selvillä joukkueen budjetista, jotta voivat suunnitella varustehankinnat ja huollon. Varustehankinnoissa sovitaan asioista yhdessä valmentajien ja joukkueenjohtajan kanssa.

Huoltajan tehtävä varsinkin juniorijoukkueissa on usein hyvin kasvatuksellinen ja opetuksellinen. Hänen tulee ohjata pelaajia huolehtimaan varusteista ja toimintaympäristöstä. Nuoria pelaajia tulee opastaa myös henkilökohtaisessa hygieniassa ja terveyskasvatuksellisissa asioissa.

Huoltajalla on usein mahdollisuus auttajana ja kaverina päästä lähemmäs pelaajan sielunelämää kuin monella muulla. Tällöin huoltajan merkitys joukkueen ilmapiirin rakentajana näkyy selvästi.

4. VANHEMMAT OVAT SUURIN VOIMAVARA

VANHEMMAT JOUKKUEEN TOIMINNAN TUKENA

Lasten palloiluharrastuksen jatkuen vuosia siitä tulee erittäin olennainen osa perheen ajasta ja keskustelun aiheista. Vanhempien panos on välttämätön joukkueen toiminnalle ja koko seuralle ja samalla kokonaisuudessaan lajillekin. **Lasten vanhemmat ovat seuran ja joukkueen tärkein voimavara.** Siksi vanhemmat on pyrittävä sitouttamaan joukkueen toimintaan heti toiminnan alussa esimerkiksi vanhempainpalaverissa.

Joukkueenjohtajan yksi tärkeimmistä haasteista on vanhempien työn organisoiminen ja osaamisen hyödyntäminen. Vanhempien rooli joukkueen tukemisessa voi olla taloudellista, kasvatuksellista, koulutuksellista, tiedotuksellista tms.

Huomaa, että osalla vanhemmista on arvokasta asiantuntemusta, joka olisi hyvä saada joukkueenne käyttöön. Esimerkkinä lääkäri tai terveydenhoitaja voi pitää joukkueelle tietoisesti terveellisestä ravinnosta, fysioterapeutti voi ohjata esimerkiksi venyttelyä, sihteerit voivat naputella tiedotteet näppärästi, atk-suunnittelija voi hoitaa joukkueenne nettisivut tai koordinoida koko kesän kuljetuslistan helposti. Ota siis selvää mitä joukkueenne vanhemmat osaavat ja missä tehtävissä he voivat ja haluavat auttaa joukkuetta. Tärkein vinkki onkin: KYSY!

Toisaalta joukkue voi olla vanhemmille paikka oppia. Joukkue on vapaamuotoinen oppimisympäristö, jossa joku vanhemmista saattaa opiskelu- ja työputken jälkeen päästä toteuttamaan itseään. Isä tai äiti, joka kertoo, että ei osaa yhtään lajia, on kuitenkin kasvattaja ja saattaa hyvinkin haluta toimia lasten parissa enemmän. Aluksi pieni ”pizzapala” saattaa olla juuri sopiva tehtävä, mutta ajan myötä saattaa mahdollisesti löytyä halua ottaa enemmän vastuuta vaikka ohjaustehtävistäkin. Muista, että suurin osa seurojen lasten liikuttajista on heidän vanhempiaan!

Seurassa tai joukkueessa voisi olla tapana valita vanhempien edustaja, joka tarvittaessa toimii seuran ja vanhempien yhdyshenkilönä. Henkilövalinnassa pitää olla huolellinen. Aina löytyy vanhempia, joille kaikki on huonosti. Vanhempien yhdyshenkilö voi toimia suodattimena ja itsekin vanhempana tuoda arvokkaita näkökulmia.

**VASTOIN YLEISTÄ KÄSITYSTÄ, VANHEMMAT HALUAVAT OSALLISTUA LASTENSA TOIMINTAAN.
ANNA HEILLE PIENI TEHTÄVÄ, JOTTA KENELLEKÄÄN EI TULE ÄHKY, VAAN MIELUUMMIN JÄÄ NÄLKÄ.**

VANHEMPAINPALAVERI

Kausi on aina hyvä aloittaa kutsumalla vanhemmat kokoon ja käymällä läpi tulevan kauden toimintasuunnitelma, tapahtumakalenteri sekä talousarvio. On hyvä selvittää, mitä tuleva kausi tarkoittaa vanhempien näkökulmasta. Vanhempien tulee siis yhdessä hyväksyä kauden budjettikin, koska he yhteisesti tulevat vastaamaan sen toteutumisesta.

Vanhemmat pystyvät etukäteen näkemään, mitä on tulossa ja motivoitumisen kautta sitoutuminenkin on aktiivisempaa. Vanhempien informointi on joka kaudella yhtä tärkeää. Aloittavan joukkueen osalta kaikki on uutta ja kokeneemman vanhemman ikäluokan myötä yleensä tapahtumien ja kulujen määrät kasvavat, mikä on informoitava vanhemmille.

Vanhempainpalaveria suunniteltaessa tulee riittävän ajoissa päättää ja tiedottaa kaikille osallisille tapahtuman aika, paikka, ohjelma ja tavoitteet. Vanhempainpalaverin tsekkauslista on liitteenä (LIITE 6).

Miksi vanhempainpalaveri järjestetään?

- päätetään joukkueen toimintasuunnitelmasta
- päätetään joukkueen taloudesta
- sovitaan vanhempien rooleista
- sovitaan vanhempien yhteisistä pelisäännöistä
- välitetään tietoa
- selkiytetään tavoitteita ja puhutaan odotuksista
- lisätään yhteistyötä, yhteistä vastuuta ja sitoutumista
- jaetaan tehtäviä
- ratkaistaan ongelmatilanteita
- tehostetaan ja kehitetään joukkueen toimintaa

Kuten koulujenkin vanhempainillassa, joukkueen vanhempainillasta puuttunee osa vanhemmista. Ota kuitenkin rohkeasti yhteys jokaisen lapsen vanhempiin ja pyri sitouttamaan heidät jollakin tapaa toimintaan vaikka vain katsomaan pelejä tai harjoituksia. Jos vanhempia ei saa tulemaan vanhempainpalaveriin tai kokoukseen, toiminnallinen vaihtoehto kerännee heidät helpommin paikalle.

Seurat käyttävät onnistuneesti peliä, jossa lapset kohtaavat vanhemmat. Samaa ideaa voi käyttää kauden ulkopuolella toista lajia kokeillen esim. kesällä pelaamalla pesäpalloa tai talvella lentopalloa. Joissakin seuroissa vanhemmille on tarjottu ”vanhempainparkki” lasten harjoitusten ajaksi esimerkiksi sauvakävelyn tai vaikka tenniksen muodossa, jolloin vanhemmat viettävät yhdessä aikaa lasten harjoitusten aikana. Voipa vanhempainpalaverin vaikka pitää sauvakävelyn lomassa.

Kun joukkueeseen saapuu kesken kauden uusi pelaaja, tulee joukkueenjohtajan perehdyttää hänen vanhempansa erikseen joukkueen ja seuran toimintaperiaatteisiin ja tapoihin.

VANHEMPIEN SUHDE JOUKKUEESEEN

Vanhemmat ovat usein tiedotuksellinen haaste. Vanhemmat haluavat tietää ja heidän tuleekin tietää, miten lasten toimintaympäristö on järjestetty. Vanhemmilla tulee olla tietoa toiminnan lähtökohdista ja tavoitteista; mitä? miksi? ketkä? jne. Riittävän tiedon myötä vanhemmat hyväksyvät toiminnan sisällön ja antavat tukensa tai oman panoksensa joukkueelle.

Joukkueen toiminta voidaan nähdä lasten kannalta hyvänä kasvatuksellisena ympäristönä. Harrastukset ovat tärkeä osa lasten ja nuorten henkistä kehittymistä. Lapset oppivat toisten kanssa harrastaessaan monia sosiaalisia taitoja, joita he voivat omassa elämässään hyödyntää. Tätä vanhemmat arvostavat. Pelaaja puolestaan odottaa vanhemmiltaan, että häntä kannustetaan, rohkaistaan ja lohdutetaan ja että hänet hyväksytään. Vanhemmilla tulee olla aikaa kuunnella ja keskustella lapsensa kanssa ja osallistua hänen harrastukseensa.

Mikä on sitten vastike vanhemmille lasten harrastuksesta? Mukanaolo on paljon muutakin kuin kyydin antamista kentälle tai osallistumismaksujen maksamista. Se on mukana elämistä. Joukkueessa mukana oleminen antaa myös vanhemmille paljon. Se tarjoaa paikan osallistua ja mahdollisuuden kuulua johonkin yhteisöön. Se luo muista vanhemmista uuden ystäväverkoston. Se on mahdollisuus seurata lapsensa kehittymistä ja oppimista niin iloissa kuin suruissakin.

Lapsen iän karttuessa usein vanhempien aktiivisuus hiipuu. Tämä on ymmärrettävää heidän omien kiireiden, työn tai harrastusten myötä, kun samalla lapsi itse pärjää kaikessa omatoimisemmin. Kun perheessä saattaa olla useampia harrastavia lapsia, vanhemmat jakavat aikaansa myös perheen sisällä. Osaa vanhemmista ei näe juuri koskaan lastensa harrastuksen parissa, toiset suorastaan asuvat kentillä ja saleissa. Joukkueenjohtajana tämä tosiasia on hyväksyttävä.

Jokainen joukkueen jäsen ja joukkueen toiminnassa mukana oleva henkilö vaikuttaa omalta osaltaan joukkueen ilmapiirin muodostumiseen. Jokainen voi omalla toiminnallaan parantaa ilmapiiriä tai heikentää sitä. Vanhemmilla on vastuu koko joukkueen ilmapiiristä. Siksi joukkueen pelisäännöt laaditaan sekä lasten että vanhempien kesken. Näin pyrimme välttämään ristiriidat esimerkiksi lasten ja vanhempien tavoitteiden tai käyttäytymisen osalta. Kuvittele tilanne, jossa pelaajille on opetettu oikea suhtautuminen tuomarien toimintaan ja sitten joku vanhemmista kesken pelin lyttäisi kirosanojen saattamana nuorisotuomarin maan rakoon kaikkien kuullen. Vanhempien kanssa tulee siis laatia yhteiset pelisäännöt, joiden pohjalla on tieto lasten kanssa sovituista yhteisistä pelisäännöistä.

Lasten ja nuorten urheiluharrastuksessa mukana olevien tulee muistaa, että toiminta tulee toteuttaa juuri lapsia ja nuoria varten, ei vanhempia varten, vaikka heidän osallistumisellaan onkin merkitystä. Positiivinen lapsilähtöinen ilmapiiri tuottaa parempia tuloksia ja hyvää mieltä.

TÄRKEIN OHJE LASTEN VANHEMMILLE:

K A N N U S T A

VIRKISTYSTOIMINTA

Joukkueen yhteiset tilaisuudet ovat tärkeitä yhteishengen luoja ja upeita mahdollisuuksia viettää mieleenpainuvia hetkiä yhdessä koko joukkueen kanssa. Pienempien junioreiden osalta näihin tilaisuuksiin kannattaa kutsua aina myös lasten vanhemmat mukaan. Vapaamuotoisissa tilaisuuksissa on hyvä olla jotakin pientä virallisempaa informaatiota mukana ja onhan tilaisuudet mitä mainioimpia paikkoja motivoida (lue: sitouttaa) vanhempia joukkueen toimintaan mukaan. Ihmiset ovat vapaamuotoisissa tilaisuuksissa iloisella mielellä ja vastaanottavaisia. Ne ovat myös sopivia paikkoja kiittää ja kannustaa joukkueen taustavoimia ja vanhempia.

Vanhempien junioreiden osalta heidän vanhempiensa osallistumista pelaajat eivät välttämättä katso positiivisena. Toisaalta tilaisuuden ei tule olla avoin tyttö- tai poikakavereille, vaan kyseessä on joukkueen tilaisuus.

Yhteisiä joukkueen tilaisuuksia voivat olla esimerkiksi kauden avajaisilta tai kauden päättäjäiset. Tilaisuus voi olla retki jonnekin tai ”saunailta”. Tyypillinen tapahtuma on pikkujoulut. Erilaiset seikkailutapahtumat ovat varsinkin pienten lasten mieleen, mutta myös suosittuja murrosikäisten keskuudessa. Normaalisti poikkeavalla ohjelmalla voi opettaa monia uusia asioita ja avata näkökulmia elämän muihin tärkeisiin arvoihin. Samalla pelaajista oppii mahdollisesti täysin uusia asioita esimerkiksi ongelmanratkaisu- tai luottamustehtävien kautta.

Kauden päättäjäiset kannattaa järjestää joka vuosi. Päättäjäisissä kannattaa muistellen käydä kauden tapahtumat tiivistetysti läpi ja esittää kiitokset mukana olleille. Valokuvashow tms. on mukava tapa muisteluun. Yleisen tavan mukaan jokaiselle annetaan tunnustusta palkiten. Jokainen joukkueeseen kuuluva ansaitseekin vähintään reilun kädenpuristuksen tai halauksen tai diplomin. Palkitsemistapoja on monia.

Joukkueenjohtajan tehtävänä oheistapahtumissa on kutsua koolle porukka ja usein myös hoitaa tarvittavat käytännön järjestelyt. Toisaalta joukkueenjohtaja on usein se, jonka olisi välillä kiva vain päästä osallistumaan, joten päättäjäisten järjestämisenkin voisi delegoida jo hyvissä ajoin vaikka aktiivisen äiti- tai isäryhmän järjestettäväksi.

PANOSTA OHEIS- JA VIRKISTYSTAPAHTUMILLA JOUKKUEEN MYÖNTEISEN ILMAPIIRIN LUOMISEEN, SILLÄ NIISSÄ SYNTYVÄ ILOINEN INNOSTUS ON USEIN HELPOSTI TARTTUVAA!

5. PELIJÄRJESTELYT KERTOVAT JOUKKUEEN TOIMINNASTA

JOUKKUEENJOHTAJA JA KOTIOTTELUT

Kotiotteluiden järjestäminen edellyttää monien tehtävien hoitamista ja isoa joukkoa muistettavia asioita. Pesäpallo-otteluissa on tiettyjä olosuhdesuosituksia, jotka koskevat kaikkia sarjatasoja. Usein nämä ovat kentällä jo kunnossa, mutta joukkueenjohtajankin on hyvä tietää, että kaikilla kentillä tulisi olla wc (esim. koulujen läheisyys), pesu- ja pukeutumistilat, vesipiste kentän välittömässä läheisyydessä, molemmille joukkueille sadekatokset, joissa on penkki sekä tulostaulu ja tuomarilaikat. Jos näissä on puutteita, tulee ne neuvotella kenttien ylläpitäjien (kuntien) kanssa kuntoon, jotta olosuhteet toteutuvat.

Ennen pelipäivää hoidettavat tehtävät

- kenttävuoron varaaminen ja varmistaminen
- tuomareiden varaaminen ja varmistaminen
- peliajan ilmoittaminen omalle joukkueelle
- peliajan ilmoittaminen vierailevalle joukkueelle
- ottelusta tiedottaminen yleisölle nettisivulla ym.
- ottelun toimihenkilöiden järjestäminen (kirjuri, kuuluttaja, tulostaulun pitäjä)
- kioskin ja muun oheistoiminnan järjestäminen
- mahdollisesta ottelujankohdan muutoksesta ilmoittaminen kaikille osapuolille
- palkintojen hankkiminen (yksi tai kaksi molemmista joukkueista)

Joukkueenjohtajan tehtävä on juniorijoukkueissa laatia jo ennen kauden alkua vanhemmille otteluiden tehtäviä varten työvuorolistat. Listasta selviää, kenen vuoro kulloinkin on toimia tietyssä tehtävässä kotiottelun aikana. Tämä säästää aikaa ja vaivaa kauden aikana, ja vanhemmat osaavat varautua ajoissa omiin tehtäviinsä. Jos jostain syystä joku ei pysty suorittamaan nimettyä tehtäväänsä, on syytä sopia käytännöstä, miten tällaisissa tilanteissa toimihenkilövaje täytetään. Yleinen periaate on, että poissaoleva henkilö järjestää itselleen sijaisen ja ilmoittaa muutoksesta sitten joukkueenjohtajalle. Malli työvuorolistasta on liitteessä (LIITE 7). Mikäli joukkueessa on vanhempia, jotka eivät hallitse toimitsijatehtäviä, heille on järjestettävä hyvissä ajoin ennen kauden alkua koulutustilaisuus.

Pelipäivänä hoidettavat tehtävät (ennen peliä)

- pukuhuoneiden varmistaminen
- toimihenkilöiden varmistaminen
- pelissä tarvittavien välineiden varmistaminen (pallot, pöytäkirja, tulostaulu, kulmalippu ym.)
- palkintoraadin nimeäminen
- valmentajien ja pelaajien työrauhan/keskittymisen säilymisestä huolehtiminen
- tuomareille ottelun erikoisvaateiden ja –olosuhteiden selvittäminen (esim. kenttärajoitukset, harjoitusottelun erikoisuudet, kenttä- tai hallivuoron päättyminen)
- vierasjoukkueen vastaanottaminen (tervetulleeksi toivottaminen, aikataulusta sekä mahdollisista järjestelyistä tiedottaminen, pukukoppien osoittaminen sekä muun avun tarjoaminen)
- oman joukkueen kannustaminen

Vaikka peli päättyy, kotiin ei ole heti menemistä. Pelin päätyttyä on vielä hoidettavana muutama asia.

Pelin jälkeen hoidettavat tehtävät

- mahdollisten loukkaantuneiden jatkohoidosta huolehtiminen
- tuomareiden, toimitsijoiden ja vastustajan kiittäminen
- tuomareiden palkkioiden hyväksyminen ja hoitaminen maksuun
- pöytäkirjan toimittaminen vastustajalle
- pöytäkirjan postittaminen
- tulospalvelun hoitaminen
- oman joukkueen kiittäminen ja kannustaminen
- pukutilojen siistiminen huoltajien kanssa

JOUKKUEENJOHTAJA JA VIERASOTTELUT

Junioreiden pelimatkat tehdään normaalisti vanhempien kyydein ja aikuisten ylempien sarjojen pelimatkat bussilla. Toki määräävin tekijä on matkan pituus. Lähtö pelimatkalle kannattaa sopia tapahtuvaksi aina samasta sovitusta paikasta. Mikäli joukkue matkustaa bussilla, tarjousvaihtoehtoja kannattaa kysellä hyvissä ajoin.

Joukkueenjohtaja toimii vierasottelumatkoilla joukkueen vastuullisena matkanjohtajana, ellei kuljetusvuoroja ole erikseen jaettu. Yhteisvastuu joukkueen turvallisuudesta matkoilla on kuitenkin kaikilla joukkueen vetäjillä ja kuljettajilla. Erityistä huomiota ottelumatkoilla tulee kiinnittää juuri turvallisuuteen, jota voidaan parantaa aikataulun riittävällä suunnitelmallisuudella ja väljyydellä sekä selkeillä toimintaohjeilla. Valittaessa kuljetuspalveluja turvallisuus on tärkeämpi kriteeri kuin hinta.

Vierasmatkoille lähettäessä on hyvä käydä läpi kuljettajan kanssa yhdessä matkan aikataulu. Se ei saa olla liian tiukka vaan turvallisuutta korostava. Vieraskentälle tulisi saapua reilu tunti ennen pelin alkamisaikaa. Myöhästymisen sattuessa tiedota joukkuetta, jonka luokse olette menossa vierailulle. Joukkueenjohtajan on aina huolehdittava joukkueensa turvallisuudesta!

Kaikkien matkalla mukana olevien on tiedettävä, että he ovat joukkueen ja koko seuran virallisia edustajia. Heistä syntyvät vaikutelmat samaistetaan matkan järjestäjään. Vanhempien osallistuessa joukkueen pelimatkoille ja turnauksiin on heidän kanssaan syytä sopia selväksi etukäteen matkan aikana vallitsevat pelisäännöt. Kun vanhemmat matkustavat joukkueen mukana, heidät mielletään joukkueen ja seuran edustajiksi. Myös vanhempien kuljetuksissa henkilöautolla tulee huomioida liikenneturvallisuusseikat.

Ennen vieraspelipäivää hoidettavat tehtävät

- varmista aikataulu kotijoukkueelta, ellet ole saanut ilmoitusta
- matka-aikataulun laatiminen ja sen tiedottaminen (ajoissa pelipaikalle, lähtöaika, otteluaika, ruokailu, paluu aika)
- kuljetuksen varaaminen
- mahdollisten ruokailujen ja majoituksen varaaminen
- tarvittavan varustuksen järjestäminen

Pelipäivänä hoidettavat tehtävät (ennen peliä)

- varmista, että tarvittavat paperit ovat mukana (lisenssit!)
- matka-aikataulun läpikäyminen kuljettajan kanssa
- matkaan lähtijöiden lukumäärän laskeminen
- matka-aikataulun valvominen
- pukuhuoneen ja otteluaikataulun selvittäminen
- joukkueen kannustaminen

Pelin jälkeen hoidettavat tehtävät

- mahdollisten loukkaantuneiden jatkohoidosta huolehtiminen
- vastustajan kiittäminen
- pukukoppien siisteyden varmistaminen huoltajien kanssa
- tarkasta, että kaikki on kyydissä paluumatkalle
- paluuaikataulun valvominen
- oman joukkueen kiittäminen
- tarkkaile, että kaikilta on kyyti kotiin palattuanne kotiin
- kuljettajan kiittäminen

JOUKKUEENJOHTAJA JA KOTITURNAUKSEN JÄRJESTÄMINEN

Turnauksen järjestäminen vaatii paljon työtä. Joukkueenjohtajan on syytä huomioida, että kovasta innostuksesta ja halusta huolimatta ei itse ehdi tehdä eikä pysty tekemään kaikkea. Turnauksen järjestämistä varten kannattaa perustaa oma **työryhmänsä** ja nimetä vastuuhenkilöt eri tehtäviin. Joukkueenjohtaja tai tehtävään erikseen valittu henkilö toimii turnausryhmän johtajana ja vastaa, että kaikki olennaiset asiat tulevat huomioonotetuiksi ja hoidetuiksi. Turnausta varten kannattaa laatia oma toimintasuunnitelma ja budjetti. **Turnauksen onnistumisen edellytys on hyvin suunniteltu toiminta ja laaja työnjako.**

Turnausta järjestävässä tiimissä kannattaa olla nimettyinä esimerkiksi

- pelivastaava – hoitaa otteluohjelman
- kenttävastaava – hoitaa kentät
- tuomarivastaava – vastaa tuomareista
- kioskivastaava – hoitaa kioskitoiminnan
- ruokailuvastaava – järjestää ruokailun
- tiedotusvastaava – laatii tiedotteet ja hoitaa tulospalvelun
- palkintovastaava – huolehtii palkintoasiat
- ohjelmavastaava – vastaa mahdollisesta oheisohjelmasta

Turnauksen aikana on oheisohjelmien avulla erinomainen mahdollisuus edistää joukkueen ja seuran toimintaa. Voitte viestittää teille tärkeistä asioista ympäristölle kutsumalla paikan päälle vieraita katsomaan, kuuntelemaan ja tutustumaan toimintaanne. Omat yhteistyökumppanit ja tukijat kannattaa muistaa turnauksen oheisohjelmaa suunniteltaessa.

Tehtäviä ennen turnausta

- keskustele seuran turnauksista vastaavan kanssa järjestelyistä
- nimeä ja opasta vastuuhenkilöt (lääkintä, ottelutoimitsijat, toimisto, kioski, arpajaiset ym.)
- tee työvuorolistat ja jaa ne vanhemmille
- organisoi vastuuhenkilöiden kanssa kioski, arpajaiset, oheistapahtumat jne.
- pidä infopalaveri turnaustoimitsijoille: henkilökunta, pöytäkirjan pitäjät, tulostaulun hoito, kuulutus ym.
- varaa kentät
- varaa tuomarit
- hanki turnaukselle päätukija (huomioi mahdolliset seuran asettamat velvoitteet yhteistyökumppaneita kohtaan)
- hanki ruokailutarjoukset (ja mahdolliset majoitustarjoukset) vieraille joukkueille ja talkooväelle
- suunnittele turnauksen tiedotus: lehtibuffit, radio, kirjeet, puhelinsoitot, jne.
- joukkueiden hankinta (sopivan tasoisia, eri alueilta)
- tee otteluohjelma ja turnaussäännöt valmentajien kanssa
- hanki palkinnot
- sovi kentänhoitajien kanssa pukuhuonejärjestelyistä
- hanki tarvittavat välineet (pallot, pöytäkirjat, jne.)
- tee turnaustiedote ja lähetä se vieraille joukkueille
- tiedota vieraita joukkueita kaikesta heidän kannaltaan olennaisista asioista

Tehtäviä turnauspäivänä

- jos toimit turnauksen johtajana, älä ota mitään muuta tehtävää vaan toimi turnauksesta yleisesti vastaavana ja vastuussa olevana henkilönä
- ole koko ajan tavoitettavissa eri asioissa esiin tulevien ongelmien varalta
- ole ajoissa paikalla
- varmista pukuhuoneet ja kentät
- vastaanota joukkueet
- tiedota vieraiden varusteiden säilytys
- varmista vielä toimihenkilöt
- tervehdi tuomarit
- kannusta joukkueita
- hanki palkintojenjakajat tai jaa itse turnauspalkinnot

Tehtäviä turnauksen jälkeen

- hyvästele vierasjoukkueet
- kiitä kaikkia turnauksen eteen työskennelleitä
- kiitä tukijoita ja yhteistyötahoja
- hyväksy tuomareiden palkkiot
- hoida tulospalvelu
- huolehdi pukutilojen ja kentän ympäristön jälkien siivoaminen
- tiedota seuralle turnauksen sujumisesta
- laskuta yhteistyökumppaneita
- kysele palautetta

JOUKKUEENJOHTAJA JA VIERASTURNAUKSEEN OSALLISTUMINEN

Kun joku toinen seura järjestää turnausta, lähettää seuran edustaja kutsun muille seuroille. Turnaus voi olla avoin kenelle tahansa, jolloin useimmiten nopeimmat ilmoittautujat saavat paikan tai turnaus voi olla kutsuturnaus, jolloin järjestäjä kutsuu vain haluamansa joukkueet vieraakseen. Tehkää joka tapauksessa valmentajien kanssa pikaisesti päätös osallistumisesta, jotta kaikki tarvittavat toimet esim. turnausmaksun suoritus, bussikuljetuksen tai majoituksen tarjouksen pyytäminen ym. ehditään tehdä hyvissä ajoin. Esimerkki tarjouspyynnöstä on liitteenä (LIITE 8).

Vierasturnausmatkalla joukkueenjohtaja toimii matkanjohtajana ja vastuuhenkilönä kuten normaaleillakin vierasottelumatkoilla. Hän hoitaa matkan järjestämiseen liittyvät käytännön valmistelut kaikkine matka-, ruokailu- ja yöpymisvarauksineen sekä matkasuunnitelman tekoineen.

Joukkueen taloudellinen tilanne voi usein ratkaista, voidaanko turnaukseen tai turnauksiin osallistua kauden aikana. Oikeudenmukainen tapa on sopia ennen kauden alkua palaverissa, montako turnausta tai vierasleiriä joukkueen budjettiin sisällytetään. Tällä voidaan kontrolloida joukkueen kustannuksia ja välttää osaltaan muun muassa harrastuksen tulemistä kalliiksi. Näin mahdollistetaan kaikille lapsille ja nuorille mahdollisimman tasapuolinen mahdollisuus osallistua toimintaan.

Kaikkein nuorimpien joukkueiden kanssa voi vastaan tulla monia lasten ikävaiheeseen liittyviä ongelmia. Joukkueen matkustaessa vieraalle paikkakunnalle yöksi, on kyseessä sitten turnausmatka tai leirimatka, voi matka olla joillekin lapsille ensimmäinen yö poissa kotoa ilman äitiä tai isää. Pyri kartoittamaan tilannetta hieman etukäteen erityisongelmien osalta. Kysele vanhemmilta lasten aikaisemmista kokemuksista vastaavissa olosuhteissa. Varaudu vähintäänkin koti-ikävän torjuntaan matkustusolosuhteissa, jotta voisit auttaa pelaajia saamaan myönteisiä kokemuksia matkasta. Nämä ensimmäiset kokemukset ovat tärkeitä, ja ollessaan positiivisia ne kannustavat ja rohkaisevat heitä osallistumaan uudestaan. Matkat ovat nuorille kasvun mahdollisuuksia itsenäistymisen tiellä.

Joukkueenjohtaja on koko joukkueen esikuva joukkueen jäsenille ja ulospäin muille ihmisille kuten muille seuroille ja liiton suuntaan. Hänen toiminnastaan kuvastuu koko joukkueen toiminnan taso ja varsinkin vierasturnauksissa on oiva mahdollisuus antaa joukkueesta fiksu kuva.

LISENSSIT

Seuran johtokunta vastaa siitä, että kaikki pelaajat on vakuutettu ja heillä on asianomainen pelilupa eli oikea lisenssi. Pelaajalle on lunastettava vakuutus (= Sporttiturva), ellei hänellä ole muuta kilpailutoiminnassa voimassa olevaa vakuutusta. On erittäin tärkeää hoitaa lisenssit kuntoon ajallaan. Lisenssien kanssa tulee olla tarkkana maksupäivän kanssa, jotta vakuutus on tauotta voimassa toiminnan ollessa käynnissä. Lisenssiin sisältyvä vakuutusturva (= Sporttiturva) astuu voimaan uusin turvin 1.4., kun vakuutus on maksettu huhtikuun aikana. Myöhemmin maksettaessa vakuutus tulee voimaan maksupäivänä klo 24.00 tai maksuhetkestä, mikäli suorituksesta on esittää maksutosite, josta ilmenee maksuaika. Huomaa, että lisenssit tai pesisnetistä tulostettu lisenssilista pitää pystyä esittämään otteluissa kysyttäessä. (toukokuun ajan) tuomarille ennen ottelun alkua.

Kaikki Pesäpalloliiton lisenssit lunastetaan sähköisen lisenssikaupan kautta vuosittain 1.4. alkaen. Koontilaskulla (laskulla useita eri lisenksejä) voi maksaa kätevästi koko joukkueen lisenssit yhdellä kertaa tai useammalla laskulla. Nippuja voi olla kuinka paljon ja miten isoja tahansa. Seuran lisenssivastaava voi anoa liitosta käyttäjätunnukset Excel-toimintoa (laskulla useita samoja lisenksejä) varten. Tunnuksilla pääsee

myös muokkaamaan oman seuran henkilöiden tietoja sekä tulostamaan raportteja lisenssin lunastaneista pelaajista. Käyttäjätunnuksia myönnetään vain yhdelle henkilölle/seura ja ne ovat henkilökohtaiset.

Myös kesken kauden joukkueeseen tulevien uusien pelaajien vakuutusturva on varmistettava. Myös vakuutukseton lisenssi eli kilpailulupa on mahdollinen. Mikäli pelaajalla on urheilussa voimassa oleva vakuutus toisessa vakuutusyhtiössä, syöttää kilpailuluvan maksaja lisenssiä lunastaessaan rekisteriin vakuutusyhtiön nimen, vakuutuksen numeron ja rastittaa varmistukset vakuutuksen kattavuudesta sekä voimassaolosta. Vakuutuksen on katettava pesäpallon kilpailu- ja harjoittelutoiminta sekä niihin liittyvät matkat kotimaassa sekä ulkomailla. Huomaa, että lisenssin vakuutus ei ole voimassa leirin tai turnausten vapaa-ajalla.

Vinkki: tarkempaa tietoa lisenssiasioista löytyy pesisnetistä <https://www.pesis.fi/kilpailu/lisenssit/>

SEURASIIROT

Aina kun pelaaja vaihtaa seuraa, hänestä on tehtävä seurasiirto. Seurasiirto tehdään, vaikka pelaajalla olisi useampiakin väluvuosia pelaamisessa. Pelaajasiirrot tehdään seurasiirtojen verkkopalvelussa.

Uusi seura varmistaa ennen siirron tekoa pelaajan vanhalta seuralta, että pelaajalla on oikeus siirtyä uuteen seuraan ja seurasiirtoon on pelaajan/huoltajan hyväksyntä. Uusi seura hankkii seurasiirtopaperiin allekirjoitukset (vanha seura, pelaaja/huoltaja, pelaaja alle 18-v) 4 vuorokauden kuluessa siirron voimaantulosta. Siirron kirjautuminen uuteen seuraan edellyttää kirjaamismaksun suoritusta eräpäivään mennessä.

Uuden seuran on säilytettävä kaikkien osapuolten allekirjoituksilla oleva siirtopaperi seuran arkistossa vähintään viiden (5) pelikauden ajan.

Kun pelaaja vaihtaa seuraa, hän tarvitsee asianmukaisesti täytetyn ja allekirjoitetun pelaajasiirtopaperin. Liiton sarjojen siirtopaperin ja kirjaamismaksun saa tulostettua pesisnetistä. Siihen vaaditaan pelaajan nimi, syntymäaika, kasvattajaseura, uusi ja vanha seura. Siirtopaperin tulostamisen ja täyttämisen hoitaa uusi seura. Vanha seura vain allekirjoittaa siirron omalta osaltaan. Seurojen osalta siirtopaperiasioita hoitaa yleensä keskitetysti siihen tehtävään valtuutettu henkilö. Siirtopaperi toimitetaan uuteen seuraan allekirjoitettavaksi ja siitä suoritetaan kirjaamismaksu. Tämän jälkeen siirtopaperi ja kirjaamiskuitti toimitetaan Pesäpalloliittoon, jotta siirto saa vahvistuksen. Näin toimitaan kaikissa liiton sarjan alaisissa sarjoissa. Myös alueen juniorisarjojen pelaajasiirroista tehdään pelaajasiirtopaperi, joka toimitetaan alueen kilpailupäällikölle, vaikka kirjaamismaksua ei suoritetaakaan.

Joukkueenjohtajan on hyvä olla perillä lajin kilpailumääräyksistä ja miksei pelisäännöistäkin. Painettuja kilpailumääräyksiä ja pelisääntöjä voi tilata Pesäpalloliitosta. Tietoja saa myös oman alueen kilpailupäälliköltä ja tuomarikoulutuksissa. Kilpailumääräyksiin ja sääntöihin voi tulla muutoksia kausittainkin, joiden osalta omat tiedot tulee päivittää joka vuosi.

Vinkejä:

seurasiirtojen verkkopalvelu <https://www.pesis.fi/kilpailu/kilpailumaaraykset/pelaajasiirrot/>

kilpailumääräykset <https://www.pesis.fi/kilpailu/kilpailumaaraykset/>

pelisäännöt <https://www.pesis.fi/kilpailu/pelisaannot/>

7. MIKSI TIETO KULKEE TAI EI KULJE?

JOUKKUEENJOHTAJA TIEDON VÄLITTÄJÄNÄ

Joukkueenjohtaja tiedottaa jatkuvasti, ja se onkin yksi tärkeimmistä tehtävistä. Tietoa välitetään harkitusti, mutta myös huomaamatta. Tiedottaminen on asia, joka ei yleensä koskaan ole täydellistä, vaan siitä tuntuu aina löytyvän parantamisen varaa. Tiedon välittäjänä joukkueenjohtaja on erittäin keskeisessä asemassa, sillä eri lähteistä tuleva tieto kulkee hänen kauttaan niin seuran sisälle kuin ulkopuolellekin. Joukkueella voi olla myös oma tiedottaja. Ellei tällaista ole, joukkueenjohtaja toimii yleensä joukkueen tiedottajana sekä seuran että joukkueen sisäisissä ja ulkoisissa asioissa. Ulkoisen ja sisäisen viestinnän vastuu kannattaa kuitenkin jakaa ainakin kahden, jollei useamman, kesken. Näin taakka ei yhdellä henkilöllä kasva suureksi.

Tiedottamisessa on syytä kiinnittää huomiota siihen, milloin kirjallinen viesti on perusteltua, milloin sähköinen viesti riittää ja milloin suora puhekontakti on tehokkaampi. Viestinnän perusmuotoja joukkueessa ovat puhelinsoitot, Whatsapp-ryhmät, nettisivut, nimenhuuto, sähköposti, Facebook ja Instagram. Paperitiedote on toisinaan joskus tarpeellinen. Lisäksi erilaiset kohtaamiset, tapahtumat, palaverit ja vanhempainillat ovat viestintätilanteita.

Paperi lapsen repussa on yleinen tapa viestiä, mutta ei aina kotiin perille menevä tiedotusväline. Kokoa siis lapsen henkilötietojen yhteydessä myös vanhempien yhteystiedot (puhelin ja sähköposti) ja tiedota heitä suoraan. Näin varmistat oikean tiedon perillemenon oikeaan aikaan.

Myös joukkueenjohtajan oma asenne usein ratkaisee, meneekö viesti perille ja saako se halutun vaikutuksen. Kannustavalla otteella saa muutkin innostumaan ja sisäistämään viestin sisällön ja merkityksen. Avoimuudella ja rehellisyydellä voittaa luottamuksen. Tiedottamisen tulee olla aktiivista, jatkuvaa ja johdonmukaista. Viestin teho heikkenee sitä mukaa, mitä suurempi on vastaanottajien määrä ja mitä kauempana viestin vastaanottaja on sen lähettäjästä.

Tiedottamisen ajankohdan tulee olla tarkkaan pohdittua. Esimerkiksi ennen harjoitus- ja pelikauden alkua kannattaa vanhempien kanssa pitää palaveri keskeisistä asioista ja jakaa mahdolliset talkoo-, kuljetusvuorot ym. Tulevasta tapahtumasta tulee tiedottaa riittävän ajoissa. Mikäli tapahtuma vaatii jälkietiedottamista, tulee senkin ajoittamista miettiä. Esimerkiksi palaverin muistio kirjoitetaan heti puhtaaksi ja postitetaan välittömästi ryhmän jäsenille. Tällöin jokainen voi vielä muistiosta tarkistaa sovitut asiat ja tehtävät. Huomioi, mihin kellonaikaan tiedotat. Tärkeitä asioita ei kannata tiedottaa WhatsAppissa klo 22 aikaan.

Yksi tiedottamisen perussääntö on selkeys. Ytimekäs esitys on parempi kuin pitkä jaarittelu. Viesti ei saa hukkaa liikaa materiaaliin. Puutteellinen tieto sen sijaan jättää tilaa arvailuille. Tiivistäen tiedottamisen tulee olla siis aktiivista ja selkeää. On helpompaa tiedottaa ajoissa etukäteen kuin korjata huhuja jälkikäteen. Esimerkiksi palaverihin kannattaa laatia esityslistat, jotta käsiteltävät asiat pysyvät omissa kohdissaan ja muistion lukijan on myöhemmin helpompi palata johonkin tiettyyn asiaan.

Tiedotuksen suunnittelussa etsitään vastaukset seuraaviin kysymyksiin:

- mitä tiedotetaan?
- miksi tiedotetaan?
- kenelle tiedotetaan?
- milloin tiedotetaan?
- miten / missä tiedotetaan?
- kuka tiedottaa?

SEURAN SISÄINEN TIEDOTUS

Seuran oman viestinnän tarkoituksena on jakaa seuraan liittyvää informaatiota mahdollisimman tehokkaasti seurassa toimivien kesken. Esimerkiksi kenttä-, sali- ja tuomarivuorot sekä harjoitusohjelmat ovat keskeisiä sisäisen viestinnän osa-alueita. Sisäisen viestinnän päätyökaluina toimivat sähköposti, WhatsApp-ryhmät ja seuran Internet-sivut. Sisäisessä viestinnässä käytetään myös muita hyväksi havaittuja, tehokkaita viestinnän välineitä.

Tässä on koottuna muutamia esimerkkejä sisäisestä tiedottamisesta:

- Seuran tärkeimmät asiat käsitellään hallituksen kokouksissa. Näiden kokousten päätökset tulee olla luettavissa esimerkiksi seuran nettisivuilla tai niistä informoidaan sähköpostilla.
- Joukkueiden kannalta tärkeimmät asiat keskustellaan joukkueenjohtajien ja valmentajien yhteisissä palaverissa, joissa jokaisella joukkueella tulee olla edustaja paikalla. Myös näiden palaverien muistiot tai pöytäkirjat toimitetaan joukkueille.
- Mikäli seuralla on toimisto, siellä ilmoitustaulu ja joukkueiden lokerot ovat hyviä tiedotuspaikkoja.
- Seuralla voi olla kuukausittain ilmestyvä oma tiedotuslehti joko sähköisenä tai ihan printattunakin versiona, jakelu kaikille seuran toiminnassa oleville.
- Pelaajakorttien tietoja voi käyttää niin joukkue kuin seurakin. Ne toimivat myös jäsenrekisterin keruussa, joten on tärkeää, että jokainen joukkue toimittaa pelaajakortit sovittuna aikana seuran sihteerille. Huomioithan GDPR:n, kun ylläpidät tietoja pelaajista.
- Seuran nettisivuilla ja sosiaalisen median kanavilla tiedotetaan tärkeistä tulevista tapahtumista, uutisoidaan tapahtumista ja esitellään seuran toimintatapoja. Kullakin joukkueella tulee olla omat sivunsa, joita joukkueet voivat päivittää säännöllisesti.
- Seuran omat yhteistiedotteet laitetaan sekä sähköpostitse että nettisivuille
- Normaali viikoittainen ja päivittäinen yhteydenpito tapahtuu pääosin sähköpostilla. Kiireiset asiat hoidetaan WhatsApp-viestein tai puhelinsoitoin.
- Seuran viestintäpaikkoja ovat yhteiset tilaisuudet esimerkiksi kauden avajaiset, pikkujoulut tms. tapahtumat.

JOUKKUEEN SISÄINEN TIEDOTUS

Joukkueen oma viestintä voi myös olla monipuolinen. Tässä on koottuna muutamia esimerkkejä:

- Joka joukkueella tulee olla yhteystietolista, josta ilmenee pelaajan lisäksi vanhempien tiedot. Yhteystiedoista luodaan niin sähköposti- kuin WhatsApp-ryhmäkin.
- WhatsApp-ryhmät ovat suuressa suosiossa, koska sillä saadaan vanhemmat ja pelaajat nopeasti kiinni. Myös joukkueen taustaryhmälle (joukkueenjohtaja, rahastonhoitaja, valmentajat, huoltajat jne.) kannattaa perustaa oma ryhmänsä kuin myös vanhemmille. Toisinaan on tarpeen perustaa myös pelaajille oma ryhmänsä, jos pelaajat ovat jo tarpeeksi vanhoja.
- Vanhempainillat ovat ehdottomasti suurten linjojen tiedottamisen ja sopimiseen parhaat paikat. Pelaajien kanssa kannattaa myös pitää palavereita ja osallistaa heidät joukkueen toimintaan mukaan
- Usein joukkueen asioista laaditaan paperinen tiedote. Paperitiedotteen kulmaan tulee aina muistaa merkitä saajan nimi. Näin pystyy varmistamaan, että kaikille on mennyt tiedote. Jos tiedotteita jää jakamatta, näkee ketkä kaikki eivät ole sitä vielä saaneet.
- Joukkueen tulee tehdä peleihin ja turnauksiin tehtävälisterat, joista ilmenee esim. kuljetus- ja kioskivuorot.
- Sähköpostia käyttäessä tulee varmistaa, että kaikki perheet lukevat säännöllisesti sähköpostiaan. WhatsAppiin kannattaa esim. laittaa viestiä lähetetystä sähköpostista.
- Vanhempia on hyvä muistuttaa ja viestiä aikatauluista, maksuista, peruutuksista, talkoista, joukkueiden omista asioista jne. mahdollisimman aikaisin
- Nimenhuuto-palvelu on myös yksi hyvä tapa viestiä asioista. Sinne voidaan lisätä harjoitus- ja peliaikataulut sekä palaverit. Myös talkoovuorot voidaan lisätä pelitapahtuman kohdalle. Tämän työkalun avulla valmentajat pystyvät suunnittelemaan harjoitukset, kun he tietävät, kuinka moni on tulossa.

SEURAN JA JOUKKUEEN ULKOINEN TIEDOTUS

Ulkoisen viestinnän avulla pyritään välittämään positiivista kuvaa seuroista ja joukkueista ulospäin. Tärkeä ja ajankohtainen informaatio välitetään Internet-sivujen sekä muiden sosiaalisen median kanavien kautta kaikille nähtäväksi. Tärkeät tiedotteet ja kirjeet lähetetään sähköpostitse. Myös haastatteluissa ja kommentoissa pyritään välittämään positiivista kuvaa ulospäin.

Juniorijoukkueissa ulkoinen tiedottaminen on lisääntynyt Instagramin ja Facebookin sekä muiden sosiaalisen median kanavien mukaantulon myötä. Tämän trendin vuoksi seurojen kannattaa laatia toimintaperiaatteet, jotta joukkueet toimisivat yhteisen linjauksen mukaisesti. Tärkeää on noudattaa myös viestinnän pelisääntöjä sekä muita lajiliittojen antamia määräyksiä, ettei julkaista mitään sopimatonta tai omia mielipiteitään seuran sosiaalisen median kanavissa seuran nimissä.

Seuran kannalta tiedottaminen on pääosin yhteistyötahojen pitämistä ajan tasalla tai tulosten toimittamista tiedotusvälineille. Toki ulkoiseen viestintään kuuluu myös kontaktit muihin seuroihin.

- Seuran nettisivut ja sosiaalisen median kanavat ovat tärkein ja nopein uutiskanava ulospäin.
- Muista nettisivuja päivittäessä, että suunnittele juttusi, muista jutun rakenne, kieliasu, ulkoasu ja ymmärrettävyys.
- Tulospalvelu pelituloksista tulee hoitaa sarjaa johtavalle elimelle ja nettisivuille mahdollisimman pian ottelun jälkeen.
- Jos paikallislehdessä on mahdollisuus seurapalstaan, on se oiva kanava tiedottaa tarvittavat asiat.
- Kunnilla ja kaupungeilla voi myös kotisivuillaan olla tapahtumapalsta, jonne seurat voivat ilmoittaa omista tapahtumistaan
- Yhteys muihin joukkueisiin hoidetaan soitoin, WhatsApp-viestein, sähköpostilla tai kirjein.

Seuran viestintä on suunniteltava toimintojen mukaan.

Vinkki: lisätietoja urheiluseuran viestinnästä löytyy näppärästi Olympiakomitean sivuilta

[Urheiluseuran viestintäoppaasta.](#)

VIESTITÄ AKTIIVISESTI JA SELKEÄSTI.

8. TALOUS KUNNOSSA

Hyvä taloushallinto ja oikeat verokäytännöt lisäävät seuratoiminnan turvallisuutta ja hyvää hallintoa.

TOIMINTASUUNNITELMA JA TALOUSARVIO

Talousarvio eli joukkueen budjetti laaditaan hyvin valmistellun toimintasuunnitelman pohjalta. Talousarvio kertoo euroina toimintasuunnitelman sisältämät tapahtumat. Siitä selviää mitä kuluja joukkueen toiminnasta kauden aikana kertyy ja miten syntyvät kulut katetaan. Juniorijoukkueen talousarvion malli on liitteenä (LIITE 9).

Talousarvion tulopuolen on pysyttävä realistisena, jotta toiminnan aiheuttamista kustannuksista selvitään. Jos yhteisillä varainhankintamenetelmillä kerätyt tuotot eivät kata kuluja, on mahdollisuus rahoittaa puuttuva osuus esimerkiksi pelaajakohtaisilla kuukausittain koottavilla maksuilla, kuten useassa juniorijoukkueessa menetellään.

Toimintasuunnitelman ja talousarvion perustana on joukkueen ikäluokka ja sarjataso sekä tätä kautta toiminnan laajuus. Joukkueen talous ei saa olla ylimitoitettu, sillä kaikilla vanhemmilla ei ole samanlaisia mahdollisuuksia rahoittaa lastensa harrastuksia. Joukkueen on tarjottava kaikille lapsille ja nuorille samankaltaiset mahdollisuudet harrastamiseen. Mikäli kauden aikana tulee tarvetta poiketa laaditusta budjetista, on asiasta sovittava yhteisesti. Suurille yksittäisille tapahtumille, kuten leireille, voi laatia oman talousarvion.

Joukkueenjohtajan on kauden aikana seurattava budjetin toteutumista yhdessä rahastonhoitajan kanssa. Heidän on huolehdittava siitä, ettei kuluja ylitetä ja että tulojen kertyminen toteutuu suunnitellulla tavalla. Reagoinnin mahdollisiin muutoksiin on tapahduttava nopeasti.

TILINPÄÄTÖS

Joukkueenjohtaja ja rahastonhoitaja laativat tilinpäätöksen. Joukkueen tilinpäätös liitetään koko seuran kirjanpitoon seuran tilinpäätöksessä. Niinpä seura useimmiten antaa mallipohjan niin talousarvion kuin tilinpäätöksenkin tekoon.

Koko seuran tilintarkistuksen suorittavat vuosikokouksen valitsemat sääntöjen edellyttämät yksi tai kaksi tilintarkastajaa tai toiminnantarkastajaa. Tilintarkastajien tehtävänä on tarkastaa, että seuran varainkäyttö ja kirjanpito on ollut lakien ja asetusten mukaista ja että seuran tilinpäätös antaa oikean kuvan yhdistyksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tarkastuksia voidaan myös tehdä toimintakauden aikana. Mikäli tilintarkastaja havaitsee puutteita tai epäselvyyksiä seuran tilinpidossa, tulee hänen raportoida niistä.

Seuran tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen, tuloslaskelman ja taseen, päiväyksen ja allekirjoituksen sekä tilintarkastajien lausunnon.

TOIMINTAKERTOMUS

Kauden päättyessä joukkueenjohtaja laatii toimintakertomuksen yhteistyössä valmentajien kanssa. Toimintakertomus on tiivis parin sivun mittainen kuvaus joukkueen toiminnasta ja taloudesta menneeltä kaudelta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tekeminen helpottuu olennaisesti, kun kauden aikana taltioi kerääntyneen materiaalin järjestelmällisesti samaan kansioon.

Toimintakertomus voi sisältää vaikka seuraavat alaotsikot / välilehdet: joukkueen kokoonpano yhteystietoineen, harjoitukset, pelit ja turnaukset ja leirit, ottelupöytäkirjat, omat tiedotteet, seuran tiedotteet, liiton ja alueen tiedotteet, lisenssiasiat, talous, raportit, muuta asiat. Malli joukkueen toimintakertomuksesta on liitteenä (LIITE 10).

JOUKKUEEN RAHALIIKENTEN SEURANTA

Joukkueen rahaliikenteen seuraamista varten joukkueelle on hyvä avata oma tili pankista. Huomaa, että joukkueen tili avataan aina seuran nimissä ja seuran y-tunnuksella. Joukkueesta valitaan henkilöt, joilla on tilinkäyttöoikeus ko. pankkitiliin. Nämä henkilöt yhteystietoineen hyväksytään seuran hallituksen kokouksessa ja merkitään hallituksen pöytäkirjaan. Pankit vaativat yleensä tilinkäyttöoikeutta varten seuran hallituksen pöytäkirjanotteen.

Joukkueen tili on aina seuran tili. Kaikki joukkueiden tilillä olevat varat ovat seuran omaisuutta. Varat ovat luonnollisesti joukkueen käytössä. Joukkueilla ei saa olla muita tilejä kuin seuran niille osoittama tili. Joukkueen tilin kuitit toimitetaan seuran rahastonhoitajalle sovitun tavan mukaan. Joukkueiden tilit liitetään seuran kirjanpitoon tilinpäätöstä tehdessä.

Hyvä keino herättää luottamusta rahaliikenteen sujuvuutta kohtaan on sopia menettelystä, jossa joukkueenjohtaja tarkastaa ja hyväksyy laskun omalla nimikirjoituksellaan. Tämän jälkeen rahastonhoitaja maksaa hyväksytyyn laskun. Hyvä tapa on esittää esimerkiksi määräajoin tiliote hallitukselle tai puheenjohtajalle.

Pelaajan lopetettua harrastuksensa hänelle ei voida maksaa rahaa tai antaa tavaraa. Vanhan toimintakauden päätteeksi omaisuus siirtyy joukkueen mukana seuraavan toimintakauden pohjakassaksi joukkueen käyttöön. Mikäli seurassa joudutaan suorittamaan joukkueiden yhdistämissä tai pelaaja siirtyy uuteen seuran joukkueeseen, yleinen tapa on, että joukkueen varat siirretään pelaajan mukana pääluvun mukaan uuteen joukkueeseen.

Joissakin seuroissa kirjanpito on siirretty kokonaan ammattilaisten käsiin. Tämä on varsin viisasta varsinkin isossa seurassa, jossa on useita jaostoja tai useita joukkueita. Joukkueen on silti omatoimisesti tarkasti seurattava oman taloutensa hanskassa pysymistä, vaikka kirjanpitäjältä saattaakin saada kaikki samat tiedot näppärästi. Joukkueen kuitit toimitetaan kirjanpitäjälle seurassa sovitun tavan mukaan.

Ideaalitilanne seurojen osalta olisi yksi pankkitili ja keskitetty taloushallinto.

**JOUKKUEEN TILIN TULEE AINA OLLA SEURAN NIMISSÄ.
VÄLTÄ SOTKEMASTA OMIA JA JOUKKUEEN RAHOJA.**

VARAINHANKINNAN IDEOINTI JA TOTEUTTAMINEN

Jos joukkue kerää osallistujilta maksuja esimerkiksi erinä, tulee huomioida, että maksu on samansuuruinen kaikilla (pois lukien sosiaaliset tekijät). Niinpä esimerkiksi valmentajien tai joukkueenjohtajan lasten osallistumismaksut ovat samat kuin muilla.

Joukkueen varainhankinnan toteutuksesta tulee sopia yhdessä joukkueeseen kuuluvien vanhempien kanssa. Erityyppisille varainhankintakeinoille tai –tapahtumille voi valita vastuuhenkilöitä kunkin parhaan kyvyn mukaan. Joku hankkii helpommin ja mieluummin mainosrahoja, toisella taas on parempi kontakti hankkia talkootöitä. Löytämällä ja hyödyntämällä vanhempien vahvimmat alueet löydetään tuloksellinen työnjako.

Vanhempainpalaverissa laaditaan ja hyväksytään suunnitelma siitä, miten kauden aikana syntyvät kulut peitetään. Samalla voidaan suunnitella ja hyväksyä toteutettavat varainhankintakeinot.

Tyypillisimpiä varainhankintakeinoja ovat varmasti erilaiset arpajaiset. Toinen yleinen tapa on erilainen seuratuotteiden myyntityö. Seura myy omia tuotteitaan, vaikka tarroja, avaimenperiä tai lippiksiä. Juniorit ovat oivia myyntitykkeitä seuratuotteille. Seura voi myydä otteluisännyyden tai pääsylippupaketteja yritykselle. Lajiosaamisellakin voi kerätä varoja. Seurat hankkivat tuloja toimintaansa siis myymällä pesispalveluja tai järjestämällä tyky-toimintaa yrityksille tai muille kiinnostuneille yhteistyökumppaneille.

Seuran oma kausijulkaisu, lehti tai käsiohjelma ovat takuuvarmoja perinteisiä tapoja kerätä varoja seuralle. Nykyisin moni tekee oman seuransa kalenterin. Suuremmissa seuroissa juniorijoukkueen yksi hyvä talkotoiminnan muoto on seuran edustusjoukkueen otteluiden myyntityö, esimerkiksi kioski-, makkara-, lipun- tai fanituotemyynti.

Järkevä tapa varainhankintaan on toiminnan kautta tuleva raha. Niinpä erilaisten turnausten järjestäminen on monen seuran hyvä tulonlähde. Tulopuolelle jäävät osanottomaksut, kioskimyynti ja turnauspäivän arpajaisten tuotto. Kotipaikkakunnan suuremmat tapahtumat tarjoavat seuroille mahdollisuuksia mm. markkinoiden muodossa.

Sesonkiajat tarjoavat omat hyvät rahankeräysmuodot. Joulun aikaan on useita erilaisia myyjäisiä, paketointipalvelua, joulukuusen myyntiä ja joulun jälkeen rakettimyyntiä. Huomaa, että rakettimyyntiin tarvitaan erillinen lupa ja koulutus.

Talkootyöllä käsitetään useimmiten erilaisia työsuorituksia. Tyypillisiä ovat mm. eri kauppaliikkeiden tarjoamat inventaariot, rakennusten purkutyöt, erilaiset siivoustehtävät, lehtien haravoinnit, vihannestarhan istutustyöt tai marjojen keruut, yrityksen esitteiden jakaminen, puhelinluettelon jakaminen postilaatikoihin, yrityksen kirjeiden postittaminen, yrityksen juhlien kahvittaminen, yrityksen muuttokuorma-apu tai siivousapu, narikkatoiminta, elintarvikkeiden pakkaaminen, karkkien pussittaminen, aurausviittojen asettaminen ja keruu, tienvarsien siivoaminen, jääkenttien hoito tms.

VEROTUS

Verohallinto on 14.02.2019 antanut syventävän verotusohjeen yleishyödyllisille yhdistyksille.

<https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/47999/verotusohje-yleishy%C3%B6dyllisille-yhteis%C3%B6ille/>

Nykyinen tuloverolaki on yleishyödyllisille yhdistyksille hyvä. Erityisesti yhdistys, jonka jäsenyys on avoin ja jonka toiminta on perinteistä jäsenoimintaa ja siihen liittyvää kilpailutoimintaa, voi olla suhteellisen turvallisissa mielin. Ne, jotka myyvät palveluja asiakkaille eli avoimelle asiakaskunnalle tai myyvät yksilöityjä

palveluja kunnalle, on syytä pohtia verokysymyksiä tarkemmin ja varmistaa oikea verokäytäntö esimerkiksi paikallisen verotoimiston kanssa.

Seuran tulee huolehtia, että taloutta hoidetaan hyvin ja vastuullisesti. Vastuu seuran taloudenpidosta kuuluu puheenjohtajalle ja hallitukselle. Kausittainen toimintasuunnitelma sisältää hankkeiden ja tapahtumien esittelyn, aikataulut sekä tulo- ja menoarviot.

Millaista varainhankintaa seura voi tehdä ilman veroseuraamuksia?

Seuran yleishyödyllistä varainhankintaa ovat kilpailuissa tai tapahtumissa saadut tulot esim. lipputulot, osanottomaksut, käsiohjelman mainos- ja muut myyntitulot, järjestävän seuran kioskitulot ja muut tarjoilutulot, mainosmyynti vain tilaisuudessa/tapahtumassa esillä olevien mainosten osalta, peli- ja harjoitusasuissa olevien mainosten tulot, ääni- ja valomainokset tilaisuudessa/tapahtumassa, tilapäisen paikoituksen järjestämisestä saadut tulot ja muut tilaisuuteen liittyvät myyntitulot.

Edellisten lisäksi verotonta toimintaa ovat mm. urheilu- ja liikuntaseurojen yhteistoiminta liikuntatapahtumien järjestämisessä, satunnaisten muiden tilaisuuksien (konsertit, tanssit) pääsymaksut ja niissä harjoitettu myynti, satunnainen kirpputori- tai tavarankeräys, seuran omien julkaisujen kautta saadut tulot, bingo- ja kioskitoiminta sekä seurojen kannatustuotteiden (viirit, fanituotteet) myyntitulot. Sen sijaan tuotteiden myynti kaupassa on verollista.

TULOREKISTERI

1.1.2019 käyttöön otettu kansallinen tulorekisteri muutti monen seuran verojen ilmoituskäytäntöjä, sillä kaikki seuran maksamat palkat, palkkiot ja kulukorvaukset pitää ilmoittaa tulorekisteriin viiden vuorokauden kuluessa maksusta. Pienempien seurojen kannattaa hyödyntää maksujen ilmoittamisessa maksutonta palkka.fi -palvelua, jonka kautta maksujen ilmoitukset voi niin valitessaan lähettää automaattisesti tulorekisteriin. Aiemmin maksutiedot on toimitettu verottajalle vuosittain, joten käytännön muutos koskee vain ajankohtaa.

Verottajan ohjeen mukaan on tulorekisteriin ilmoitettava myös kilpailuiden palkinnot ilman euromääräistä alarajaa. Mitaleja, pokaaleja ja niihin verrattavia esinepalkintoja, joilla on lähinnä tunnearvoa, ei tulorekisteriin tarvitse ilmoittaa.

TALKOOTOIMINTA

Verohallinnon 14.2.2019 päivitettyssä ohjeessa käsitellään myös tulojen veronalaisuuden arviointia talkootyön osalta.

Yhdistyksen jäsenten korvaukseton työ yhdistyksen varsinaisen toiminnan yhteydessä ei synnytä verotusongelmia. Esimerkkinä tästä perinteisestä talkootyöstä voi olla viikoittainen kerhojen ohjaaminen ilman korvausta. Yhdistyksen jäsenet voivat talkootyönä tehdä myös varainhankintaa, joka ei ole seuran varsinaista yleishyödyllistä toimintaa, esimerkiksi myydä tavaroita yhdistyksen hyväksi. Talkootyö voi olla myös kolmannen osapuolen hyväksi tehtyä työtä (työpalvelun myynti). Tällaiselle talkootyölle tunnusomaista on, että seuran jäsenet tekevät erilaisia työpalveluja ja niistä saatavat tulot kolmas osapuoli maksaa seuralle. Jos seura on merkitty ennakonperintärekisteriin, maksaja voi maksaa korvauksen bruttona seuran tilille.

Talkootulojen verotusta pohdittaessa kysytään, onko tulo seuran vai talkoolaisen henkilökohtaista tuloa. Jos tulo on seuran tuloa, pohditaan vielä onko tulo seuran elinkeinotuloa vai verovapaata talkootyön tuloa. Seuraavan viiden tunnusmerkin on täytyttävä, että tulo olisi seuralle verotonta talkootyön tuloa.

1. Talkootyöstä maksettava korvaus voi olla veroton vain rekisteröidylle, yleishyödylliselle yhdistykselle. Rekisteröimättömän yhdistyksen korvaus on tekijöiden henkilökohtaista palkkaa, vaikka korvaus maksettaisiin yhdistyksen tilille.

2. Talkootyöstä saatava hyöty on jaettava laajemmalle piirille kuin työn suorittajille. Työn suorittajat eivät voi korvamerkitä hankkimiaan varoja omaan käyttöönsä. Henkilökohtaisen talkootyön määrän perusteella ei siis voi myöntää alennuksia tai vapautuksia esimerkiksi matka- ja harjoitusmaksuista. Matka- ja harjoitusmaksujen tulisi olla samat kaikille tai mahdollinen hintaero ei saa johtua ainakaan osallistumisaktiivisuudesta talkootyöhön tai muuhun varainhankintaan. On katsottu, että joukkue tai lajijaosto voi pääseuran päätöksellä ja sen valvonnan alaisena kerätä varoja oman toimintansa pyörittämiseksi.

3. Talkootyö ei ole työ, joka tehdään työnantajan johdon ja valvonnan alaisena. Toimeksiantaja ei esimerkiksi saa nimetä tai hyväksyä talkooväkeä. Työ ei saa olla sellaista, joka muuten tehtäisiin toimeksiantajan omilla työntekijöillä. Tyypillinen talkootyö ei edellytä mitään erityistä ammattitaitoa.

Tyypillistä talkootyötä ovat järjestyksenvalvojan tehtävät. Järjestyksenvalvojan tehtävät edellyttävät kuitenkin ainakin osalta talkoolaisista järjestyksenvalvojan peruskurssin hyväksyttävää suorittamista. Lisäksi poliisi hyväksyy kaikki järjestyksenvalvojat. Tästä huolimatta kyseessä on talkootyö. Järjestyksenvalvojen hyväksyntä toimeksiantajan puolelta ei kuitenkaan enää täytä talkootyön kolmatta kriteeriä.

4. Talkootyö on luonteeltaan tilapäistä. Jatkuva, pitkäaikainen toimeksianto viittaa yleensä muuhun kuin verottomaan talkootyöhön. Kyseessä on tällöin seuran elinkeinotoiminta. Omaan lajiin välittömästi liittyvä talkootyösopimus voi olla pitkäaikainenkin. Esimerkiksi hiihtoseura voi talkootyönä hoitaa kunnan hiihtolatuja pitkälläkin sopimuksella.

5. Talkootyö ei saa olla elinkeinotoimintaa. Pitkäaikainen, jatkuva ja laaja talkootyö saatetaan lukea verotettavaksi elinkeinotoiminnaksi. Lisäksi työpalvelut tai tavaroiden myynti saattavat kilpailla yritysten tarjoamien palvelujen kanssa ja siten toimintaa voidaan joissain tapauksissa kilpailuneutraalisuussyistä pitää elinkeinotoimintana.

Jos olette seurassa epävarmoja suunnittelemanne toiminnan suhteesta verotukseen, selvittäkää asia aina etukäteen!

TALKOOTYÖ ON AINA YHTEISEKSI HYVÄKSI. TYÖN SUORITTAJAT EIVÄT VOI KORVAMERKITÄ HANKKIMIAAN VAROJA OMAAN KÄYTTÖÖNSÄ, JOTEN KENELLEKÄÄN EI VOI ANTAA ALENNUKSIA TAI ETUUKSIA TEHDYN TALKOOTYÖN MÄÄRÄN MUKAAN.

YHTEISTYÖKUMPPANIT

Yhteistyökumppaneita hankkimalla joukkue voi kerätä varoja toiminnan pyörittämiseen. Joukkueen kannattaa miettiä valmiiksi, mitä se itse voisi tarjota vastapuolelle taloudellisen tuen ja muun avun vastikkeeksi. Vastikkeeton lahjoitus ei enää tänä päivänä kuulosta kovin houkuttelevalta. Yksipuolisesta rahan haalimisesta tulee päästä ajattelutapaan, jossa pohditaan mitä lisäarvoa yhteistyökumppani voi joukkueen kautta saada.

Tavanomaisin keino on myydä joukkueen peliasusta mainospaikkoja. Ennen tätä on selvitettävä seuran myyntiä koskevat periaatteet. Hyvä idea on myös hankkia joukkueelle ns. kummiyritys, joka on tiiviissä yhteydessä joukkueeseen ja tukee sen toimintaa laajemmin. Muita vaihtoehtoja ovat mm. julkaisut, nettisivut ja erilaiset tapahtumat joukkueen toiminnan yhteydessä. Talkootyöpanos on merkittävä vastike sponsorin näkökulmasta katsoen. Mikään ei estä pitämästä kunnon aivoriittä ja keksimästä uusia erilaisia vastikkeita yhteistyölle.

Joukkueen tulee varmistaa, että yhteistyökumppaneille luvatut vastikkeet tulevat hoidetuksi. On vaikea neuvotella uutta yhteistyötä seuraavana vuonna, jos aikaisempi kumppanuus on tuonut mukanaan pettymyksiä. Koskaan ei pidä luvata sellaista, minkä tietää, ettei pysty sitä toteuttamaan.

Muista, että yhteistyökumppanit toivovat seuralta ja joukkueelta ...

- oikean henkilön lähestymistä
- esitystavan ja esityksen ulkonäön olevan huolitellun
- aikataulujen tajua
- avoimuutta
- markkina-arvon ymmärtämistä
- määrätietoista käytännön toteutusta
- raportointia ja jälkihoitoa
- uskollisuutta

Liitteenä on yksinkertainen sopimusmalli (LIITE 11), jonka pohjalta voi suunnitella oman joukkueen toimintaan soveltuvan version juuri tiettyyn yhteistyöhön sopivaksi.

**RAPORTOI YHTEISTYÖTAHOLLE JOUKKUEESI TOIMINNASTA.
NÄIN SYNTYVÄ LUOTTAMUS AVAA OVIA TAAS ENSI KAUDEKSI.**